HRISTOS
a înviat din morți, cu moartea pe moarte
călcând și celor din morminte viață dăruindu-le

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

Anul IV,
Nr. 5/41
mai
1994

16 pagini - 300 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulație în afara României : AUSTRIA, GERMANIA, FRANȚA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

ANASTASIS - THEOPHANES CRETANUL (1546)
Mănăstirea Stavronikita - SFÂNTUL MUNTE

PUBLIUS LENTULUS
către
TIBERIUS IMPERATOR

Iată, o! Majestate, răspunsul pe care îl dorești. A apărut (aici) un om dotat cu o putere excepțională; este numit marele profet; discipolii lui îl numesc Fiul lui Dumnezeu; numele lui este Iisus Christos. Într-adevăr, o! Cezar, se aud spunându-se în fiecare zi, lucruri minunate despre acest Christos care înviază morții, vindecă toate infirmitățile și uimește întregul Ierusalim prin doctrina extraordinară. Are un aspect majestuos și un chip strălucitor, plin de gingășie, astfel încât toți cei care îl văd sunt pătrunși de dragoste, dar în același timp și de teamă. Se spune că obrasul său trandafiriu, cu barba despărțită în două la mijloc, este de o frumusețe incomparabilă și că nimeni nu-l poate privi direct fără să nu fie orbit (de strălucire). Prin trăsăturile sale, prin ochii albaștri, părul castaniu deschis, seamănă cu Mama lui, care este cea mai frumoasă și mai dulce figură văzută vreodată pe aceste meleaguri. Cuvântul său este precis, curat, grav; este expresia cea mai curată a virtuții, a unei Științe care depășește cu mult pe a celor mai mari genii.

În reproșurile și admonestările sale este formidabil, în învățătură și în îndemnuri este dulce, amabil, atrăgător, irezistibil. Umblă desculț și cu capul descoperit; văzut de departe, ai surâde; dar în prezența sa tremuri și ești turburat. N-a fost văzut niciodată râzând, dar a fost văzut plângând. Toți cei care s-au apropiat de el spun că au căpătat sănătate și binefacere; totuși eu sunt hărțuit de (oameni) răi, care susțin că el este vătămător Majestății Tale, pentru că afirmă în public că regii și supușii lor sunt egali în fața lui Dumnezeu. Deci ordonă-mi! Tu vei fi imediat ascultat.

P.Lentulus, proconsul roman în Iudeea

PENTRU DREAPTA ÎNTEMEIERE A NAȚIONALISMULUI

Petre Țuțea a murit mărturisind nețărmurita sa evlavie față de "poporul român", această "minune a lui Dumnezeu în marșul său triumfător pe pămînt". Adevăratul naționalist, "românul absolut", este dator să-și iubească poporul în mod necondiționat, oricît de mult s-ar ticăloși acest popor la un moment dat. E un punct de vedere pe care Petre Țuțea nu l-a susținut doar teoretic, ci l-a experimentat în propria sa carne; de aceea forța mărturisitoare a cuvîntului său a reușit să miște pe mai toată lumea, încununîndu-l "în amurg" cu un nimb de legendă.

Dar în această atitudine de măreție creștină și românească există și o primejdie, pe care se cuvine s-o prevenim, tocmai pentru a-i împiedica pe unii să abuzeze de numele lui Petre Țuțea, încercînd să-l asocieze orbirii sau demagogiei lor. "Iubirea necondiționată" față de poporul român nu trebuie înțeleasă în mod superficial, făcînd din el o entitate sacrosanctă, despre care ori vorbești în superlative

Adolf VASILESCU

(continuare în pag.2)

PENTRU DREAPTA ÎNTEMEIERE A NAȚIONALISMULUI

(urmare din pag.1)

ori taci! Spre a preveni o asemenea viziune simplistă a lucrurilor se cuvine a desluși pînă la capăt gîndul lui Petre Țuțea, așa cum el n-a mai avut vreme s-o facă în mod public. Acolo, pe patul de moarte de la "Christiana", de unde a rostit cele mai solemne tirade despre "poporul român", subtilul gînditor nu mai avea vreme pentru analize și precizări, ci numai pentru afirmații testamentare. Ar fi însă o impietate să credem că un spirit de o asemenea acuitate teoretică ar fi putut să așeze naționalismul pe temeiuri atît de naive. Dacă problema s-ar reduce numai la cît poate înțelege din ea August prostul, atunci în turma "detractorilor" și "trădătorilor" poporului român ar trebui trecuți, cu scrierile pe masă, și Maiorescu și Eminescu și Caragiale și Rădulescu-Motru și Nae Ionescu și Mircea Eliade și... Petre Țuțea însuși! Căci, de la *Criticile* lui Maiorescu sau articolele politice ale lui Eminescu și pînă la articolele de tinerețe ale lui M. Eliade sau la lucidele rechizitorii "socratice" ale lui Petre Țuțea, despre poporul român s-au spus lucruri pline de miez, dar nu întotdeauna comode, fiindu-i evidențiate, cu nedezmințită iubire, atît calitățile cît și defectele, fie ele generale sau doar legate de un anumit moment istoric.

Dumnezeu însuși, creștinește vorbind, nu procedează altfel. El ***îi ceartă pe cei pe care-i iubește***. Ce altceva făceau proorocii biblici decît să certe; uneori fără nici o blîndețe, "poporul" lui Dumnezeu? Creștinul își dojenește fratele păcătos, părintele își dojenește odrasla rătăcită. Dojana nu-i altceva decît semnul iubirii care veghează.

A trata în mod exclusiv ditirambic problema națională nu poate duce decît la un ***populism*** xenofob, de care Ceaușescu însuși nu era străin (și pe care încearcă să-l promoveze în continuare stînga șovină de extracție securistă, în frunte cu de-alde Adrian Păunescu sau Corneliu Vadim Tudor). Într-o asemenea fundătură se poate intra și cu bune intenții, dintr-o înțelegere superficială a temeiurilor naționalismului, așa cum pare să li se întîmple astăzi unor reprezentanți ai "Noii Generații"...

Pentru cineva bine intenționat, dar nimerit pe această cale greșită, neajunsul cel mai mare este ***îndepărtarea de realitate***, suspendarea într-un soi de ***idealism național***, care poate fi frumos în teorie, dar care va rămîne complet nefuncțional în practică, așa cum se întîmplă cu orice formă de perversiune sau de utopism. Căci, mai ales în cîmpul politicii, prima condiție pentru o eficiență concretă este tocmai (re)cunoașterea justă a ***realităților***, cu tot binele și cu tot răul din ele. Acțiunea ***adevăratului*** om politic (iar nu a politicianului ieftin) trebuie să aibă întotdeauna, generic vorbind, un dublu scop: pe de o parte de ***a valorifica binele*** cuprins într-o realitate dată, iar pe de altă parte de ***a remedia răul*** din ea (căci realitate perfectă nu există în istorie). Calea urmată de licheaua politicianistă constă, dimpotrivă, în mistificarea tendențioasă a realităților date, fără nici o preocupare pentru îmbunătățirea lor efectivă. Dacă omul politic autentic își propune să modeleze realitatea în sens pozitiv, înfruntîndu-i curajos imperfecțiunile, politicianistul nu-și propune decît s-o exploateze în propriul său interes, nedîndu-se înapoi, la nevoie, s-o și înzorzoneze, în chip demagogic, cu perfecțiuni imaginare.

Lumea românească de azi are bunăoară realitățile ei specifice, provenite, în cea mai mare măsură, dintr-o degradare a factorului uman în cei 45 de ani de barbarie comunistă. Trecuți prin teascurile istoriei contemporane, românii de azi nu mai sînt, calitativ vorbind, tot una cu românii de ieri și - ne place să credem - nici cu românii de mîine, de la care mai nădăjduim împlinirea destinului nostru național. Prin urmare, ceea ce constituie în prezent "poporul român" nu trebuie confundat cu ceea ce înseamnă în eternitate "neamul românesc". Pentru depășirea acestui impas istoric factorii cei mai conștienți ai comunității naționale, oricît de puțini ar fi, trebuie să lucreze în sens modelator, pe o linie de continuitate firească, cu valorile incontestabile ale trecutului, dar necruțători față de răutățile prezentului, oricît de dureroasă ar fi recunoașterea acestora. Fatală existenței naționale nu va fi atît cutare insuficiență de moment, cît iresponsabila instalare în... suficiență! Un organism bolnav se poate însănătoși, dacă boala lui este identificată și tratată în mod corespunzător. Dar va muri sigur, după o mai lungă sau mai scurtă agonie, dacă-și va ignora, dintr-un motiv sau altul, boala de care suferă. Cineva este liber să-și ignore propriile maladii, jucîndu-se cu destinul său personal, dar nu-i este permis nimănui să se joace cu destinul unei națiuni.

Așadar cu naționalismul (care nu-i decît formula cea mai firească de ***conservare*** a ființei și geniului național) nu e de joacă. De aceea el va trebui apărat cu strășnicie atît împotriva vrăjmașilor din afară, precum și împotriva celor dinlăuntru (a ticăloșilor, a imbecililor, a adormiților, iar uneori și a "mucoșilor" care umblă să se radă înainte de-a le crește barba!).

Un lucru rămîne cert: ascunderea după deget nu poate fi o soluție de viață națională. Un popor nu trebuie ***în***-cîntat cu amăgiri deșarte asupra lui însuși, ci trebuie necontenit ***des***-cîntat, spre a-l lecui de tot ce îl sluțește; adevărații naționaliști nu sînt "fermecătorii", ci "desfermecătorii" neamului lor, după pilda supremă a lui Iisus Hristos ("Neam păcătos!", le strigă El necontenit evreilor, cu frățească iubire).

Petre Țuțea se rostea asupra neamului său văzut în perspectiva globală a istoriei, adică de cînd s-a născut sub semnul Crucii lui Hristos și pînă cînd va veni la marea judecată a lui Dumnezeu. Această entitate, depășind amețitor prezentul, atît înapoi cît și înainte, căuta el s-o apere de hula ce, din neînțelegere, ar putea-o pîngări. Și, într-adevăr, ar fi o nedreptate strigătoare la cer să judeci eternitatea prin mizeria clipei! El a încercat să redea lumii românești de astăzi, putrede și piticite, conștiința măreției care a precedat-o și care, poate, o va urma. Mîndria de a fi român trebuie să dăinuie întreagă, peste rătăcirile prezentului, ca o liturghie a trecutului eroic și ca un temei al primenirilor viitoare. În numele acestui gînd, Petre Țuțea și-a îngăduit uneori să exagereze puțin (sau să omită anumite preciziuni) de la înălțimea spiritului său. Dar adevăratul ucenic trebuie să știe a deosebi tîlcul unei idei de straiul retoric în care ea se poate îmbrăca. Și Hristos ne îndeamnă: "Fiți, dar, voi desăvîrșiți, precum Tatăl vostru ceresc desăvârșit este!", dar nici un creștin autentic nu va scoate de aici încheierea că omul poate atinge întocmai desăvîrșirea lui Dumnezeu!

Poate că pentru a preveni confuziile în privința aceasta, cel mai limpede îndreptar rămîne tot acea pagină a lui Corneliu Codreanu în care el vorbea despre "linia neamului", făcînd distincția necesară între "neam" și "popor", două entități solidare, dar inconfundabile. Neamul este comunitatea etnică privită în perspectivă ***diacronică***; el înseamnă, cum arăta și Nichifor Crainic, comunitatea în eternitate a morților, a viilor și a celor ce urmează a se naște, aparținînd aceleiași limbi, aceluiași pămînt și aceluiași sînge: altfel spus, neamul este o realitate metafizică, cuprinzînd tot șirul generațiilor, de la etnogeneză și pînă la Judecata din urmă. Poporul nu este decît comunitatea etnică privită în perspectivă ***sincronică***, ipostaza actualizată și trecătoare a neamului, alcătuită din masa indivizilor de un sînge și de o limbă ce fac umbră pămîntului la un moment dat. Există o ***linie a neamului*** ce străbate ca un fir roșu istoria; orice popor trăitor la un moment dat este dator să se țină cît mai aproape de această linie a neamului, care este însăși formula veșniciei lui. Fiecare generație trebuie să-și asume eroic și creator existența, continuînd tradiția și îmbogățind-o necontenit, valorificînd-o în lumina actualității și încredințînd-o nepervertită generațiilor următoare. Sînt epoci în care popoarele se învrednicesc mai mult și epoci în care se învrednicesc mai puțin. Într-o generație se poate întîmpla ca numai o minoritate să meargă nesmintit pe linia neamului. Aceea va constitui atunci ***elita mesianică*** a acelui neam, adevăratul cheag al vieții naționale. Masele rătăcite, oricît de numeroase, se cheltuie în neant. În schimb elitele, oricît de reduse, rămîn ***să mărturisească***, ele fiind cu adevărat "reprezentative" în fața istoriei și în fața lui Dumnezeu. Măreția unui neam se măsoară prin calitatea generațiilor lui succesive. "Reprezentativitatea" ține de calitate, iar nu de cantitate (cum crede actuala putere). Un popor este mare atunci cînd reușește să se apropie cu cît mai mulți dintre ai săi de linia neamului. Și este o rușine a istoriei cînd el rămîne legat de această linie doar printr-o minoritate răstignită pe crucea nevredniciei generale, cum se întîmplă de o jumătate de veac în lumea noastră românească. Istoria numără și cazuri de popoare degenerate, care au frînt istoricește linia neamului lor. Să nădăjduim că "poporul român" de astăzi nu va ajunge pînă acolo încît să scoată din istorie "neamul românesc"!

Sîntem datori să ne mărturisim mîndria de români în numele neamului care ne transcende. Pe temeiul acesta trebuie să se așeze orice naționalism autentic. Iar dacă eu, naționalistul, cert poporul român, îl cert în numele neamului românesc. Și dacă sînt gata să-mi duc naționalismul pînă la jertfă, n-o fac atît de hatîrul contemporanilor mei, cît pentru că am de dat socoteală înaintea lui Dumnezeu, înaintea morților mei și înaintea urmașilor care mă vor judeca. Cît despre nevrednicia contemporanilor mei, nu voi dispera de ea, dar nici nu le-o voi trece cu vederea. Eu nu judec veșnicia prin clipă, dar judec clipa prin veșnicie. Aceasta este "lupta cea bună" a oricărui naționalism autentic și în sensul acesta trebuie înțeles și românismul testamentar al lui Petre Țuțea. În ce ne privește, nu sîntem decît niște bieți "epigoni" și poate că numai dacă vom avea tăria s-o recunoaștem cu amară luciditate Dumnezeu se va îndura și va trimite mîine printre noi un al doilea Eminescu...

Împărtășim cu cititorii și colaboratorii noștri bucuria Sfintei Învieri și-L rugăm pe Domnul Dumnezeul nostru Iisus Hristos să ne facă împreună-lucrători în țarina Iubirii Sale.

Puncte Cardinale - Colegiul redacțional

Începând din luna aceasta, suntem nevoiți să ridicăm prețul revistei la *300 de lei* exemplarul, aliniindu-ne costurilor curente. Abonamentele din țară pentru trimestrul al doilea (aprilie-iunie) rămân la prețul anunțat anterior (750); abia din trimestrul al treilea abonamentele vor fi contractate la noul preț (1100 lei, incluzând și cheltuielile de expediție). În continuare, în țară, nu se fac decât abonamente trimestriale. În ciuda creșterii exorbitante a tarifelor poștale pentru străinătate, prețul abonamentelor externe rămâne deocamdată neschimbat. Îi rugăm însă încă o dată pe cei ce primesc revista, să urgenteze plata cuvenită (pe calea indicată în Nr.3/39), ajutându-ne să traversăm și această nouă perioadă dificilă, ca urmare a scumpirii hârtiei, tiparului și taxelor poștale.

REDACȚIA

PROFILURI LIRICE

ROST de DOINĂ

RĂZVAN CODRESCU

Închin aceste versuri apusei maiestăți a țăranului român

BLAGO - SLOVIE

De n-ai sta proptit în datini
mi-e c-ai prinde să te clatini
și că vîntul te-ar culcare
prin țărîni dintr-o suflare.
Dar așa, de cînd te știu,
nu ți-e mult, nu ți-e tîrziu,
iară sus, pe fruntea ta,
mlădietă a cânta,
stă măiastra fără leat
și se uită peste sat,
peste codru, peste vale,
peste zariștile tale,
pînă hăt, pe unde nu-i
făr' de slava cea dintîi...

EXTAZ

Eu sînt tu și tu ești eu...
Tu gîndești cu gîndul meu
și eu văd cu ochii tăi,
dar de-a valma pe-amîndoi
ne visează singur El,
Cel de-a pururea la fel,
dincolo de ochi și gînd,
nelumină luminînd -
întreită trecere
fără de petrecere,
taina lumii geamănă,
chipul ce se-aseamănă...

SUFLETE CU VĂI ADÎNCI...

Suflete cu văi adînci,
te-aș umbla întreg, pe brînci,
de din dalbe zori de zi
pînă seara la chindii
și prin naltă iarba ta
de cu noapte m-aș culca
și m-aș spune ție-ntreg
cum mă cern și nu m-aleg,
cum mă-mblat și nu mă dor,
cum aș vrea să nu mai mor,
eu - nemernicul, eu - lutul,
nestrunitul, nelăutul...

AMAR DE CÎNTEC

Neam al meu cu patimi stinse,
care boală mi te-nvinse,
de-ai ajuns, smerit sub chingă,
cîinii lumii să te lingă?
Neamule, iubitule,
nemaiodihnitule,
vămile, pustiile
te-au cernut cu miile...
Ce-a rămas din slava ta?
Numai dorul ce se va
și măiastra graiului,
naltă-n gura raiului...

DRAGOSTILE

Dragostile, ce mi-s ele?
Patimi dulci și temenele...
Numai una-i tîrnosită,
n-are vierme de ispită,
dar aceea-i cruce greauă:
ca s-o porți îți trebui steauă...

NU-MI VA FI IERTAT NICICÎND...

Nu-mi va fi iertat nicicînd
lutul trudnic și flămînd,
că pe grui de veac păgîn
ca pe-o gadină mi-l mîn,
pe la ceas de duh uitat,
în cea vale cu păcat,
unde-asară mi te-am smult
din departe, din demult...

DES-TĂINUIRE

Eu țîșnisem dintre stele,
tu - din noaptea frunții mele.
Eu eram lumină lină,
tu - lumină din lumină,
pînă cînd, la țărm de vis,
faptul zilei ne-a ucis
și ne-a tras din sînuri sfinte
într-o bortă de cuvinte...

DOINĂ DE JALE

Foaie verde bob năut,
ieșî jalea la păscut;
dar nu paște-n cîmp afară,
ci la noi pe ulicioară,
nici nu paște la mohor,
ci la inime cu dor...
Frică ți-i, pe un'te duci,
c-a ieși după uluci;
frică ți-i, pe unde șezi,
că te paște și n-o vezi!
De cu ziuă, prin grădini,
lasă jalea mărăcini;
iară noaptea, prin odăi,
lasă ochi de cucuvăi...

PREA E, BAT-O, LUNGĂ CALE...

Ceas cu ceas și dor cu dor,
slavă urc, slavă cobor;
prea mi-s vreme, prea mi-s trup,
prea mă frîng și prea mă rup
și mi-e teamă c-am să pier
pe drumeagul către cer,
că prea-i, bat-o, lungă cale
pîn'la raiurile Tale
și-a-nceput în mine, Doamne,
să se-nsere, să se-ntoamne...

COLIND DE PASĂRE MĂIASTRĂ

Cîntă-mi, pasăre măiastră,
lerui ler alerui ler
viers de inimă albastră
la un țărmure de cer.

Că pribeag oi fi ca mîne,
lerui ler alerui ler
cu genunchele bătrîne
și cu sufletul stingher.

M-oi petrece, dalb de mine,
lerui ler alerui ler
în lucoarea lunii pline,
unde graiurile pier...

Numai tu cînta-vei iară
lerui ler alerui ler
viers de inimă amară
lutului bolnav de cer...

ÎN RĂDVANUL CU TREI CAI...

În rădvanul cu trei cai
merge sufletul la rai,
în rădvanul aurit
cu trei cai din răsărit...
Nu le trebui vizitiu,
doar jăratec din pustiu;
nu le trebui drum bătut,
doar văzduhuri peste lut;
nu le trebui grajd gătit,
doar lumină de zenit,
să le scapere cununa -
una-n trei și trei în una...

CÎNTEC DE ZIORI

Scuturînd de pe sandale
pulberea iubirii tale,
mă voi duce, duce-voi
la mireasa mea de-apoi,
singurel pe-un drum de seară,
cu o candelă de ceară,
printre plopi cu frunza rară
și răchită gălbioară,
pe sub stele-logostele,
pîn'la tîlcurile mele,
peste crucea munților,
la mai marea nunților...

REEDUCAREA DE LA AIUD

Căderile nu au fost toate la fel. Unii au căzut rostogolindu-se, alții au alunecat lin pe pantă în jos acceptând calculat, pentru a supraviețui, compromisul, iar alții, (cei mai mulți) au căzut firesc, omenește, lepădându-se de trecut și de crezul lor așa precum Petru s-a lepădat, în moment de cumpănă, de învățătorul lui. Unii (puțini la număr), căzând s-au și ticăloșit, dar cei mai mulți au rămas, totuși, oameni și, ca și Petru, s-au căit pentru omeneasca lor slăbiciune și, prin viața pe care au dus-o mai apoi, și-au răscumpărat căderea.

Îmi spunea atunci, în acel timp de cumplită urgie, cu o infinită tristețe în glas, un prieten care fusese un luptător de nădejde dar care până la urmă cedase: "N-aș vrea să fiu judecat greșit. Atât mi-a fost menirea. Sunt, nu înfrânt, ci terminat. Nu mai pot lupta pentru o cauză pe care, deși nu o cred pierdută, simt că nu o mai pot sluji. Sunt sigur că sub specie aeternitatis dreptatea e de partea noastră, dar nu pot să nu constat că, în acest ceas al istoriei, nu lumina ci bezna-i mai mare. Pentru moment se pare că răul a triumfat. Cel puțin pentru timpul nostru. S-ar putea ca cei ce ne vor urma să fie mai vrednici și mai norocoși decât noi. În ultimul timp îmi vin tot mai des în minte, ca o mustrare, versurile lui Gyr din Balada codrului fără haiduc: "Fie codrule s-ai parte/De-un haiduc cum n-am fost eu". Fie ca țărâna să aibă parte de luptători mai destoinici decât noi care să risipească bezna și să facă să triumfe lumina. Și probabil că așa va fi căci temelia acestei viitoare resurecții am pus-o noi. Cu toate înfrângerile și neputințele noastre, noi vom fi rădăcinile viitorului arbore de lumină".

Cu toate că suna ca o justificare, această "disertație" ***a prietenului meu a făcut să mă clatin, dar a avut și darul să mă facă să înțeleg un lucru pe care ar trebui să-l înțeleagă și cei care, din diferite rațiuni, sunt tentați să ne judece pentru neîmplinirile noastre. Am înțeles, și ar trebui să înțeleagă și*** "vitejii" ***care au stat pe de lături și care acum aruncă cu piatra, că noi, cei care am trăit acele cumplite monstruozități, nu am fost supraoameni. Am fost oameni ca toți ceilalți, noi am fost*** "robii unei credințe", ***pe care am slujit-o fiecare până la capătul puterilor noastre. Și dacă ajunși în situație limită mulți dintre noi, forțați fiind, s-au dezis de trecut și au "scuipat" pe ceea ce altădată au adorat, acest lucru nu-i dezonorează pe ei ci pe călăii lor, tot așa după cum nu-i dezonorează pe unii dintre cei trecuți prin Pitești faptul că sub tortură continuă au fost forțați să-și mănânce propria scârnă. Și unora și altora li se anulase în prealabil voința. Iată de ce, cei care am trecut pe acolo, avem datoria să depunem mărturie.***

IX. Fabrica sau groapa cu lei

Am amintit cu altă ocazie că printre măsurile luate de colonelul Crăciun, la începutul anului 1963, pentru a intensifica și mări randamentul "muncii" de reeducare a fost și scoaterea în fabrică a unui lot de circa 200 de deținuți. Dacă până atunci scoaterea la muncă era considerată o favoare făcută celor ce acceptaseră reeducarea, de data aceasta nu s-a mai ținut cont de acest criteriu, majoritatea componenților lotului respectiv constituind-o cei care, într-un fel sau altul, eram ***"refractari"*** acestei ***"nobile"*** acțiuni. Trebuie să menționez faptul că printre noi nu era nici o personalitate mai proeminentă care prin poziția sa ar fi putut să pericliteze "sănătatea" celor de aici. Toți eram simpli ***"pioni"*** pe această tablă de șah și se considera că, mai curând sau mai târziu, cu oarecare insistență, vom putea fi îngenunchiați. La început nu prea am înțeles rostul acestei mișcări, însă curând unii dintre noi ne-am dumirit, căci fabrica s-a dovedit a fi, așa cum am mai spus-o deja, o adevărată groapă cu lei. Toți cei pe care i-am găsit aici erau sau reeducați deja, sau în curs de reeducare și toți așteptau cu sufletul la gură eliberarea. Tuturor însă li se inculcase ideea că eliberarea lor întârzia din cauza noastră, a celor ce "făceam pe grozavii". Din aceste motive, pentru mine cel puțin, perioada care a urmat a fost cea mai frământată perioadă din destul de mulții mei ani de detenție. Poate doar numai în timpul anchetei să mai fi fost atât de zbuciumat sufletește. Pentru mine scoaterea din celulă a fost ca o scoatere din tranșee și expunere în câmp deschis sub tirul nemilos al inamicului. În celulă, când eram izolat singur mai ales, eram, parcă, mai puțin vulnerabil. Nefiind o persoană importantă, uneori eram chiar neglijat. În afară de regimul sever (foame, frig, mizerie) care mi se aplica și mie ca tuturor celorlalți care erau în situația mea, regim cu care însă mă obișnuisem, nu mi se dădea prea mare importanță. Rareori (la două sau uneori chiar la trei săptămâni odată) eram scos, fie la club unde trebuia să asist câteva ore la cercul de acolo, fie la "prelucrarea" câte unui ofițer politic care se străduia, uneori cu duhul blândeții, alteori cu amenințări, să mă lămurească. Odată întors în celulă însă, aveam destul timp să mă reculeg și să mă pregătesc pentru o nouă confruntare. În fabrică, din acest punct de vedere, situația era total diferită. Aici nu aveam nici un moment de respiro. Eram în permanentă alertă. Fiecare dintre noi, cei nou veniți, aveam printre cei de aici prieteni sau cunoscuți care încercau, unii bine intenționați, alții dintr-un soi de invidie, să ne convingă să acceptăm reeducarea, căci altă cale de urmat nu există. Era ca picătura chinezească. La locul de muncă, colegii de echipă te "prelucrau", seara, la ședințele de lucru ale cluburilor de reeducare, colegii de club te bombardau cu întrebări, una mai incomodă decât alta și te somau să iei cuvântul pentru a-ți fixa poziția față de regim și față de acțiunea de reeducare, iar în puținul timp liber pe care îl aveai erai în permanență însoțit de cineva care-ți ținea câte o prelegere pe aceeași temă.

Umbra mea din timpul liber a fost în acea perioadă poetul Ion Caraion pe care îl cunoscusem cu ani în urmă la Jilava și cu care mă împrietenisem în oarecare măsură. Ion Caraion era o persoană foarte controversată. Suporta extraordinar de greu închisoarea și ar fi fost în stare să facă orice compromis pentru a se elibera. De altfel, a și făcut destule. Era bolnăvicios, suferea de stomac pare-mi-se, dar în mare măsură era și ipohondru. Ceea ce m-a frapat la el era posibilitatea lui sufletească de a fi, cu aceeași persoană, sfătos și cald chiar, în relațiile particulare și caustic și rău în ședințele publice. Cu mine s-a purtat în general corect și am avut totdeauna impresia că, nu știu din ce motive, a încercat să mă cruțe, evitând să mă demaște în ședințele de reeducare deci îmi cunoștea părerile despre tot ceea ce se întâmpla acolo, din discuțiile pe care le aveam cu el în particular, deși el avea în clubul respectiv un fel de rol de acuzator public.

Dar aceasta nu era tot. În fabrică, administrația închisorii dispunea și de alte mijloace prin care putea să te facă să te simți aici, dacă nu erai "ascultător", ca într-o veritabilă groapă cu lei. Dar despre aceste mijloace cu altă ocazie. (va urma)

DEMOSTENE ANDRONESCU

Ex ossibus ultor

Nu poți respecta "canoanele" unei recenzii când scrii despre o carte cum e cea a lui Victor Isac, ***Marius - o jertfă a conștiinței****. Așadar, oricât ar fi de impropriu, încep recenzia cu câteva ... amintiri. Încerc să nu mă pierd în labirintul memoriei, trecând peste faptul că-l cunosc pe autorul acestei cărți - a cărui probitate morală, e mai presus de orice îndoială-menționând doar că "subiectul" cărții sale a făcut vâlvă în județul Hunedoara.*

La începutul lunii mai 1985, m-am reîntors acasă, pe meleagurile hunedorene, după o absență de câteva săptămâni. Toate cunoștințele au ținut să mă informeze despre moartea unicului copil al renumitului doctor Neagoe, de la Spitalul din Simeria. Înmormântarea avusese loc cu câteva zile în urmă și impresionase puternic pe participanți; despre ea se vorbea peste tot. Rețin că multora li s-a părut moartea fiului doctorului Neagoe, Marius, suspectă încă de pe atunci. Tinerii care-l cunoșteau mai bine pe Marius, student în anul V la Facultatea de Medicină din Cluj, nu puteau accepta varianta unei sinucideri. Cei care cunoșteau ***"trecutul"*** *tatălui discutau cu un anumit* ***"cifru"*** *al prudenței cauzele unei posibile crime. O părere unanimă plana peste aceste comentarii: adevărul a fost înmormântat odată cu acest tânăr ce avea doar 24 de ani și care, desigur, "nu credea să-nvețe a muri vreodată".*

Cartea lui Victor Isac contrazice această părere. Adevărul nu stă totuși îngropat. Durerea unei familii care și-a pierdut singurul copil, chiar dacă n-a fost diminuată, ci amplificată de scurgerea timpului, poate rămâne un simplu ***"fapt divers"****, dar* ***cauzele*** *acestei pierderi devin* ***istorie****. Istoria, chiar dacă nu face dreptate, restabilește adevărul. Cartea lui Victor Isac propune o asemenea* ***restabilire*** *și nu întâmplător prefața cărții sale are ca motto cuvintele lui Mircea Florian: "Dorim adevărul, nu izbânda unei convingeri personale".*

Autorul precizează mai întâi faptele "brute": Marius Neagoe pleacă în 30 aprilie 1985 dintr-un cămin studențesc din Cluj spre casa părintească, la Simeria (jud. Hunedoara), pentru a sărbători o aniversare în familie, dar nu ajunge. Părinții, intrați în alertă, află că tânărul plecase de la căminul studențesc din Cluj, iar de la Câmpia Turzii află că "un tânăr călcat de tren" se găsea la morga spitalului. Era Maruis. Cum a ajuns acolo la vreo 12 Km de Câmpia Turzii nu se știa, dar lucrătorii miliției feroviare au ajuns repede la concluzia că s-a sinucis. Milițienii susțin că s-a aruncat în fața trenului, dar mecanicul de locomotivă, regretând că n-a putut evita decesul unui tânăr, susține, în pofida "sugestiilor" care i se fac, că "victima ***era culcată*** *pe linia ferată și nu a sărit în fața trenului". Declarația nu-l favorizează dar omul a avut curajul să spună adevărul.*

Victor Isac stăruie asupra profilului spiritual al lui Marius, educat creștinește, echilibrat și cu dragoste de viață, încât varianta ***"sinuciderii"*** *se exclude de la sine. Părea mai plauzibilă varianta că a fost atacat pentru a fi jefuit, dar, la fel de falsă, ea nu s-a "folosit".*

Cartea subliniază diversele "vicii" ale anchetei, acestui caz, mai ales pe cele imputabile medicului legist. Anchetatorii au făcut "greșeala" de a-i îngădui tatălui victimei, medic chirurg într-un spital feroviar, având experiență de ani de zile în accidente de cale ferată, să asiste la autopsie. Dr. Neagoe și-a putut da seama că fiul lui ***a fost omorât*** *și* ***pus pe calea ferată****... ca să-l taie trenul.*

Partea cea mai interesantă a cărții este cea care se referă la cauzele crimei și, de ce nu, la implicațiile ei istorice.

Lui Marius, student cu rezultate foarte bune, i se ceruse, nu cu mult înaintea "accidentului", să se înscrie în P.C.R. dar el refuzase. Era un opozant politic recunoscut printre colegi și Victor Isac menționează mărturisirile unora dintre ei despre atitudinea de repudiere a comunismului, afișată constant de acest tânăr. S-a manifestat totuși, întotdeauna cu prudență, mai ales că după apariția unei lucrări istorice în care Valer Neagoe era menționat ca fost legionar, a avut o discuție cu tatăl său și apreciindu-i trecutul l-a asigurat că va fi prudent. S-ar fi putut să nu fi fost însă chiar atât de prudent încât să rămână "nedepistat de vigilența" Securității. Mărturisirea unui coleg Alexandru Viciu din Deva (făcută publică de mama acestuia în revista NU nr. 76/1992) lasă să se înțeleagă că Marius conducea o organizație anticomunistă...

Trebuie să ne dea de gândit că acest fost coleg al lui Marius, după trei ani de la "accident", vine la familia dr. Neagoe pentru a spune că Marius a fost răpit din stradă de către o mașină "Aro" a Securității, chiar în seara zilei când se îndrepta spre gară pentru a ajunge la Simeria. Acest (probabil) singur martor ocular a fost și el victima unui "accident", fiind călcat de o mașină!

La trecutul onorabil al doctorului Neagoe, Victor Isac face câteva referiri, dar ceea ce poate constitui o altă cauză a omorârii fiului său e o faptă mai apropiată: în august 1979, Valer Neagoe este chemat prin Securitate, să se prezinte în fața unei comisii ce ancheta cazul preotului Viorel Trifa, (fostul episcop ortodox Valerian, din S.U.A.)

În fața a trei americani și a trei români, Valer Neagoe dă referințe bune despre fostul său coleg și camarad. Acuzat de antisemitism, Viorel Trifa considera, de fapt, "antisemitismul drept o absurditate" și depoziția medicului din Simeria a nemulțumit vădit comisia americană și "mafia internațională" încât nu-i exclus ca ea să fie "autoarea morală a crimei".

În 1985 se mai produceau crime politice, ele n-au încetat, așadar, în 1964 cum pretindeau unii.

Americanii veniseră așadar mai târziu, după ce fuseseră așteptați prin 1946-1950, și-au găsit colaboratori de nădejde, după cum se vede...

*Ca și Gheorghe Ursu, Marius Neagoe a fost, cum bine îl definește Victor Isac, "****o jertfă a conștiinței românești și creștine****"; de aceea, mormântul său (ca și mormintele atâtor altor victime ale comunismului, știute și neștiute) nu aparține doar unei familii nefericite, ci ISTORIEI. Dar* ***ex ossibus ultor****: din oasele acestea se vor naște, în chip tainic, "răzbunătorii" de mâine ai Neamului Românesc.*

Silviu GUGA

EUGEN IONESCU

CĂTRE TĂCEREA LUMINII

Monica Papazu

Vestea plecării dintre noi a lui Eugen Ionescu, pe care ziarele au adus-o în limbajul lor oficial acum câteva zile, m-a lovit. Un scriitor ale cărui gânduri le-am citit ani de-a rândul, de la care am învățat mult, care ne-a ajutat să înțelegem lumea și pe noi înșine, este o prezență mai apropiată chiar decât aceea a multor oameni cu care ne întâlnim în fiecare zi.

Am retrăit dintr-o dată anii când, studentă a Universității din București, îi citeam cu recunoștință operele, ale căror titluri nu puteau fi spuse cu voce tare. Eugen Ionescu vorbea în numele nostru al tuturora, martor îndurerat al suferințelor noastre. Vorbea ca lumea să știe.

Și înainte de generația mea, Eugen Ionescu a constituit un reper, o voce a conștiinței care a rostit tot adevărul, până la capăt.

Din amintirile lui Nicolae Steinhardt aflăm că adevăratul public al lui Ionescu s-a aflat în închisorile noastre:

"Povestesc din Ionescu: ***Cântăreața cheală, Jacques ori supunerea, Scaunele, Lecția, Amedeu ori cum să te descotorosești de belea, Victimele datoriei, Rinocerii*** *(...). După cum e firesc, stărui asupra* ***Victimelor datoriei****, care este istorisirea unei anchete. Tinerii ascultă fermecați, ba și ceilalți sunt prinși. De multe ori, între zidurile vechi ale Jilavei, Aiudului și Gherlei, un eterogen și neașteptat public în zeghe aplaudă piesa aceasta a lui Ionescu mai abitir - probabil - decât publicul (în haine de seară??) de la teatrul La Huchette"* ***(Jurnalul Fericirii)****.*

*

Ce aducea Ionescu în operele sale? "Teroarea istoriei", cum o numea prietenul său de o viață, Mircea Eliade, suferința pe care o știa și cu care se identifica în întregime. Teatrul și formidabilele sale eseuri au spus tot ce este de spus despre comunism. Faptele așa cum au fost: ancheta și distrugerea omului până la punctul unde nu se mai știe diferența între călău și victimă ***(Victimele datoriei)****; reeducarea ce lovește în trupul și sufletul omului răpindu-i credința și convingerile (scena iadului din* ***Setea și foamea****); beția sângelui justificată de clișeele utopice* ***(Acest formidabil bordel!)****; omul care devine ne-om, bruta fără grai într-o posesie colectivă* ***(Rinocerii)****. Faptele trebuiau arătate concret, în întreaga lor goliciune, spunea Ionescu în* ***Antidotes****, aceste fapte pe care nimeni nu vrea să le vadă în față, atâta timp cât cuțitele nu sunt direct îndreptate împotriva sa.*

Teatrul lui Ionescu a dezvăluit mereu confruntarea cu răul, cu veacul, cu acest secol, care în mod special poartă, după vorba lui, pecetea demonicului ("Nu poți înțelege nimic din istorie și în special din istoria actuală fără demonologie" - ***Un homme en question****), și dezvăluindu-l a exprimat o nemărginită milă. "Mie ca scriitor, nenorocirea universală îmi aparține personal, intim"* ***(Antidotes)****. Steinhardt spunea pe bună dreptate că unul din marile merite ale lui Eugen Ionescu este de a fi arătat că mila este un sentiment cu adevărat bărbătesc.*

Puțini oameni în timpul nostru au avut curajul și dârzenia lui Eugen Ionescu, curajul de a lupta, de unul singur aproape, împotriva timpului său, într-un Occident bântuit de marxism, curajul de a se împotrivi ideologiei, care "îl împiedecă pe om să gândească". Curajul de a fi pe deplin fidel sie însuși.

Axa interioară a operelor lui Ionescu este religioasă, și de aceea etică. Omul de-spiritualizat și politizat, spunea el în ***Un homme en question*** *"nu are oroare de rău". Numai o privire spirituală descoperă răul, numai simțul spiritual ne dă datoria: "A trăi dincolo de bine și rău, a privi un lucru dincolo de bine și rău, așa cum o voia Nietzsche, nu este cu putință"* ***(Antidotes)****.*

Și mai mult încă: Ionescu a arătat în teatrul său (de la ***Rinocerii*** *la* ***Macbeth****) că binele și răul au valoare ontologică. În afara eticului, omul nu mai este om. Căderea de pe planul spiritual și etic este o mutație ontologică.*

*

Cu toate că Ionescu este cunoscut drept creatorul "teatrului absurdului", această expresie nu explică nici pe departe esența artei sale. Ionescu nu își numea teatrul un teatru al "absurdului", ci un "teatru de avant-gardă" sau "noul teatru" - un teatru care se împotrivește timpului, aduce mărturie asupra timpului, și vede dincolo de timp, "trans-istoric", condiția umană în suferința păcatului, angoasa răului și a mortalității.

Arătând lipsa de comunicare între oameni, Ionescu apăra conștient comunicarea și demnitatea limbajului. "Nu cred în neputința de a comunica(...). Cred că este posibil să comunici, în afară de cazul în care comunicarea este refuzată dintr-o serie întreagă de motive: necinste, lipsă de atenție, pasiune politică" ***(Entretiens avec Yves Bonnefoy)****.*

Lipsa de comunicare între oameni, distrugerea limbajului, pe care a revelat-o genial de la ***Cântăreața cheală*** *la* ***Rinocerii*** *nu sunt un dat al condiției umane, ci pornesc din lenea intelectuală: a vorbi fără a gândi. Clișeele, automatismele, frazeologia politică, sloganul sunt manifestările refuzului de a gândi și de a fi ancorat în realitate. Mai adâncă însă decât lenea de a gândi este gheața din suflete. Aceasta este cauza pierderii logos-ului uman. Cum explica el: personajele din* ***Cântăreața cheală*** *au pierdut capacitatea de a vorbi, "pentru că au pierdut capacitatea de a gândi". Și au pierdut puterea de a gândi, "pentru că nu mai sunt în stare să simtă (să fie emoționate)"* ***(Notes et contre-notes)****. Căci gândul și cuvântul pornesc din inimă...*

Nu o "absurditate" generală era tema lui Ionescu în ***Cântăreața cheală****, ci lumea pe care omul de azi o construiește, în Est ca și în Vest, "colectivismul", "utopia demonică", de unde Dumnezeu este alungat și în care omul și-a pierdut dimensiunea spirituală.*

Din acest unghi de vedere, tema teatrului lui Ionescu este dezvăluirea civilizației despiritualizate, pe care omul urmând hybrisul umanismului Renașterii o construiește pentru sine și semenii săi. În loc de a fi tot mai "spirituală", civilizația a devenit tot "mai umană", uitând "problema esențială: problema destinației noastre finale" ***(Un homme en question)****.*

*

Mereu și mereu a apărat Ionescu cauza spiritului, a adevăratei culturi purtătoare a continuității, adevărului, bunătății și comuniunii între oameni.

Simplu și profund scria Ionescu: "Literatura îl împiedecă pe om să fie indiferent față de om" ***(Antidotes)****.*

"Cultura exprimă continuitatea și identitatea noastră multiseculară prin timp și spațiu. (...) Politica îi separă pe oameni, după cum nu-i aduce împreună decât exterior, fanatici orbi cot la cot. (...) Cultura și în special arta ne unește pe toți în angoasa noastră comună, care este singura noastră fraternitate posibilă, fraternitatea în comuniunea noastră existențială și metafizică" ***(Un homme en question)****.*

Acordând artei o valoare religioasă, arta "ca un drum religios paralel cu religia", Ionescu spunea că "arta întredeschide ușa către viața dincolo de viață, dincolo de nimicnicie", și ne duce "până în pragul misterului". Până în prag, dar nu dincolo de prag. Căci arta nu este decât o "luminiță", nu este adevărata "lumină", adevărata "luciditate", care îi aparține doar religiei ***(Un homme en question, Journal en miettes)****.*

*

Ionescu a fost scriitor din voia și harul lui Dumnezeu. Mircea Eliade înțelesese acest lucru foarte bine. Momentul central al vieții lui Ionescu a fost întâlnirea cu "lumina necreată", cu lumina harului lui Dumnezeu. În amintirile lui, în jurnale, în eseuri, în piese, mereu și mereu apare acest moment - Lumina care l-a "orbit", cândva în prima tinerețe, într-o zi binecuvântată, într-un orășel de provincie din România, lumina care l-a "oprit", certitudine că nu suntem singuri și că moartea a fost învinsă, lumină după care a însetat fără încetare, și pe care, după cum spunea el, a vrut să o comunice celorlalți. Din lumina harului s-a născut opera pe care ne-a lăsat-o.

Tot ce a scris Ionescu poate fi privit ca o căutare a Luminii lui Dumnezeu, și ca răspunsul responsabil la această lumină.

Ionescu a fost scriitor în fața lui Dumnezeu: "Că am scris opere - asta înseamnă că mi-am făcut datoria. Dacă operele mele sunt de mare valoare sau nu - nu asta are importanță" ***(Notes et contre-notes)****. Și din această operă, care fără nici o îndoială reprezintă una din cele mai importante creații ale secolului XX, se înalță ruga bătrânului scriitor: "Măcar de-am făcut o singură operă (sau faptă) după placul lui Dumnezeu"* ***(La quête intermittente)****.*

*

Ionescu ne-a lăsat un testament. Este ***La quête intermittente*** *(1987), operă pe care și Steinhardt a apreciat-o mult. Ultim cuvânt, simbol de credință, rostit pe alocuri direct în română: "Cu moartea pe moartea călcând..."*

Căutarea intermitentă *nu este literatură, ci* ***dincolo*** *de literatură. Este punctul culminant și încheierea creației și a vieții lui Ionescu. Aici s-a împlinit totul. Acest zguduitor jurnal de bătrânețe este în primul rând o rugăciune, repetarea necontenită a numelui lui Iisus. Căci acesta este adevăratul cuvânt al omului: rugăciunea. Cuvântul cutremurat și plin, care duce către plinătatea tăcerii.*

"Mă tem de Dumnezeu. (...) Dumnezeu este inaccesibil. Dar accesibil în Iisus. De aceea, El, de nenumit, a devenit Iisus, a luat nume: IISUS".

Și pe ultima linie a cărții, în forma crucificată a apofatismului ortodox, scrie Ionescu: "Prier le Je Ne Sais Qui. J'espère: Jésus-Christ".

*

Un gând m-a izbit zilele acestea: E adevărat că Ionescu a fost om bun la Dumnezeu. Aici, în Occident, este acum Paștele. Dumnezeu i-a dăruit lui Eugen Ionescu să plece către El în lumina fără apus a Învierii.

Mironosițele femei la mormânt
Mănăstirea Stavronikita - SFÂNTUL MUNTE

OBOSEALĂ DE SUFLET

Trăim într-o lume al cărei rost nu pare să fie altul decât acela de a fi mereu amăgită. Așa s-a întâmplat probabil tot timpul, din cel mai îndepărtat trecut, dar abia acum lucrul a devenit insuportabil de evident. Niciodată ca astăzi omenirea nu s-a simțit mai înșelată, mai mințită. Cu ajutorul monstruoasei gălăgii, numită mass-media, mereu crescânda dezorientare s-a transformat în năuceală. Lumea umblă de-a dreptul bezmetică. Dreapta judecată, bunul simț, sunt de domeniul amintirii. Orice încredere în cineva a dispărut. Orice credință în ceva a încetat. Disperarea a făcut loc dezgustului și acesta, la rându-i, a generat lehamitea, cea care astăzi tronează: mare, insipidă, colcăind de minciună și nesimțire, ca socialismul. Nimic nu pare să mai aibă vreun rost. Oamenilor le-a obosit sufletul de-atâta nedreptate, minciună și lașitate.

"... A murit fericirea, a murit Dumnezeu..." *se mai aude, ca un murmur, versul lui Radu Gyr. Îl șoptesc acum nu numai celulele și temnițele ci și strada, omul de rând, copiii, aflați cu toții în marea pușcărie a neadevărului. Cum să meargă bine, cum să se-ndrepte țara, când e condusă tot de "monstruoasa coaliție" a proștilor cu tâlharii, cei care l-au pus și îl mențin în frunte pe omul fără nici un Dumnezeu, pe "liber cugetător", adică pe acela pe care românul, ca să nu-i spună altfel, îi zice "om fără minte"?*

Când cineva ***"greșa"*** *cu intenție, bătrânii îl apostrofau pe loc:* ***"Nu ți-e rușine obrazului?"*** *Dar de la o vreme expresia nu se mai întrebuințează. Oamenii își urmăresc interesele și nu mai au scrupule. Obraz? Demnitate? Nici nu mai știu ce e aia. Căci să fii șeful unui partid de opoziție, un "intelectual" și să mergi cu Iliescu Ilici și cu anturajul lui în vizită pe alte meridiane înseamnă să nu ai, sau să nu-ți pese de obraz. Poate judec eu la nivel de om de rând, poate nu înțeleg cum merg lucrurile în sferele înalte ale politicii, sau o fi o fatalitate, un tropism! Altfel cum să-mi explic că, asemeni omologilor lor din zoologie, fluturașii politici nu rezistă tentației de a se apropia, până la carbonizarea aripilor, de lumina înșelătoare a banului, a puterii?*

Rușine? Da! E un cuvânt care nu mai trebuie folosit. Politicienii cei mari au și început să-l scoată din vocabularul lor. Dl. senator Constantin Ticu Dumitrescu, de exemplu, cel care în trecuta legislatură numea cele două camere: ***"un parlament al rușinii"****, nu o mai face de când a prins și domnia-sa un fotoliu în instituția mai înainte amintită și, mai ales, de când masiv contestat s-a reales totuși președinte al AFDPR cu ajutorul* ***"discret"*** *dar vizibil al organelor de ordine. A fost... clasic:* ***"Dacă voi nu mă vreți voi, eu vă vreau!"***

Sigur, nu le putem cere prea mult politicienilor noștri, începători în ale democrației. Marii oameni de stat, cei care în secolul nostru au realizat până acum două războaie mondiale, cu milioane de morți și cu sute de milioane de traumatizați, au în spatele lor un trecut. Aceste personalități celebre, pe care le găsim în manualele de istorie și în enciclopedii se dovedesc, pe măsură ce acidul timpului spală machiajul, niște persoane să le zicem contestabile, asta pentru că, dacă ar fi trăit printre oamenii obișnuiți nimeni nu i-ar fi socotit altfel decât: ticăloși, trădători, mincinoși, ucigași, nemernici; au trăit însă sus.

Iată ce citeam, recent, într-un ziar de mare tiraj: ***"Celebrul premier Winston Churchill era un rasist, numindu-i pe negri "maimuțe" și preconizând sterilizarea ca măsură de menținere a purității rasiale a Marii Britanii, afirmă istoricul Andrew Roberts"****. (România Liberă, nr.1226, 9 april.1994, p.8).*

Dacă lucrurile stau într-adevăr așa, dacă între ***"gândirea"*** *fostului premier britanic, campion al democrației și cea a adversarului său, Adolf Hitler, prototip al dictatorului, există asemenea similitudini, se naște întrebarea: De ce s-au mai combătut, de ce și-au mai declarat război? Respectiv de ce pe unul l-a condamnat istoria iar pe celălalt l-a declarat erou; ba i s-a dat și premiul Nobel?*

Dacă cei doi mari protagoniști ai celui de al doilea război mondial gândeau atât de la fel despre oameni, înseamnă că declanșarea și apoi înverșunarea războiului s-au datorat altor cauze, neștiute, altor interese deloc evocate de cei doi în lupta lor directă, purtată pe calea undelor. Sau alții sunt cei ce dețin secretele și puterea, nu cei aflați la vedere? Conducătorii statelor, ai națiunilor, se dovedesc cum sunt, de suprafață, adică niște funcționari capabili doar să tragă de timp, să ascundă bine un număr de adevăruri. Între cei ce decid și cei ce suportă consecințele acestor decizii se cască o prăpastie, se interpune un văl, de nepătruns, de neînțeles; tainele se acumulează și copleșesc, nedumeririle asemeni. Niciodată ca azi lumea nu s-a simțit atât de înșelată, atât de străină de cei ce-i conduc destinele, ascunzându-i scopurile. Dar parcă faptele, evenimentele, întâmplările care ar putea să strice, măcar și parțial, un anume adevăr comod sunt făcute publice? Se dau spre cunoaștere și apreciere tuturor? N-am curajul s-o afirm. Cine să fie cei ce își arogă dreptul de a hotărî ce se cuvine să știe și ce anume nu trebuie să cunoască ceilalți?

În iarna anului 1942, toată lumea fiind în plin război (fiecare cu teama de ceilalți), un mare număr de obiecte zburătoare ciudate au evoluat mai multe ore în jurul orașului Los Angeles fără să se sinchisească de focul îndrăcit al artileriei antiaeriene, care a tras cu această ocazie 1430 de obuze. În zilele ce au urmat toată presa a scris despre asta dar curând subiectul a fost trecut sub tăcere, abandonat în chip destul de suspect.

În anul 1947, cine știe de unde venită, o navă având la bordul ei și patru ființe cu înfățișare aproximativ umană se zdrobea de sol, undeva în sud-vestul Statelor Unite. Președintele Harry Truman, atunci în funcție, a ținut să vadă, prin lentilele propriilor ochelari, situația la fața locului. S-a întocmit un raport care a fost remis și altor mari personalități ale vremii, dar publicului larg nu i s-a spus nimic. A aflat doar cât a putut deduce din dezmințirile care s-au dat. Dar întrebările fără răspuns au rămas și mai ales neliniștea.

Întâmplarea se repeta în 1952. O altă navă venită din spațiul cosmic s-a prăbușit în arhipelagul Spitzbergen. Pe atunci generalul Dwight Eisenhower era comandantul suprem al forțelor NATO și deci este exclus să nu fi fost informat, în amănunțime, despre cele întâmplate. Și totuși, după doi ani, la 16 decembrie 1954, generalul devenit președinte al Statelor Unite, declara cu candoare: ***"Farfuriile zburătoare există doar în imaginația celor ce le caută pe cer"****. Dar aparițiile inexplicabile se repetau, probele materiale, mărturiile, se acumulau. Între cei ce voiau să știe și cei ce făceau tot posibilul să nu se știe se instalau minciuna și neîncrederea.*

La 20 iulie 1969, ora 19 și 15 minute GMT, modulul lunar ***"Vulturul"*** *al expediției Apollo 11 cobora pe solul lunar în zona mării liniștii. Privind la cele ce vedea în jur, Neil Armstrong, a uitat fraza învățată pe dinafară pentru a fi spusă cu această ocazie și, neputându-se stăpâni, a strigat, în clar, prin radio:* ***"Drăcia dracului! Aș fi dorit să știu ce fel de nave sunt acestea care au aselenizat înaintea mea, de cealaltă parte a craterului?"*** *Milioane de oameni știu, scrie și-n enciclopedii, că americanii sunt cei ce au pus, pentru prima dată, piciorul pe lună. Se pare însă că și acesta este un neadevăr pentru că primii au fost rușii. Ei au trimis mai mulți cosmonauți pe satelitul nostru natural dar neavând tehnologia ca să-i și aducă înapoi i-au sacrificat ca pe niște cobai, ca pe niște muște de laborator. Ofițerul KGB Vadim Petrov, însărcinat pe vremea aceea cu paza cosmonauților, povestește:* ***"Știam că nu se mai întorc înapoi. Când i-am condus la cursa lunară pe numerele 13 și 14 mulți cekiști, chiar și din cei cu multă experiență, plângeau"****.*

Dacă lucrurile s-au întâmplat așa ar trebui să plângem și noi, pentru că trăim într-o lume în care așa ceva e posibil, în care cea mai mare parte a energiei se consumă pentru a se camufla dimensiunea decăderii, iminența dezastrului. Ce fel de oameni de știință au fost aceia care au pregătit aceste experiențe? Ce fel de oameni politici au fost aceia care le-au cerut sau le-au autorizat numai? Dar colegii lor, din celălalt sistem, care-și spune ***"democratic"*** *cu ce sentimente priveau eforturile sovieticilor de a se menține în cursă, într-o întrecere* ***"pașnică"*** *ce se dovedește mai abjectă decât cel mai murdar dintre războaie?*

Am dat exemplele de mai sus, luându-le din spațiul unde se mișcă extratereștri, intenționat ca să evit terenurile, foarte terestre, ale relațiilor dintre armate, state sau partide, unde secretele sunt acceptate, manevrate, și cu deosebire domeniul relațiilor diplomatice unde ocolirea, eludarea, contrafacerea adevărului, dezinformarea științific organizată, fac parte din ***"regulile jocului"****.*

Trăim, din păcate, într-o lume al cărei rost nu pare să fie altul decât acela de a fi mereu înșelată, o lume condamnată să suporte toate nedreptățile, toate ororile, atâta timp cât nu le recunoaște ca efecte ale propriilor slăbiciuni, lașități, propriei lipse de demnitate. Cum să calific gestul repetat al unui șef de partid, ce-și spune și creștin, de a merge la templul Coral ca să stea cu tichiuța în cap, de a se lăsa televizat în această postură? Ce să creadă omul de rând, țăranul, creștinul care știe puține, dar le știe temeinic? El a învățat că ***"nu poți sluji la doi domni"*** *de aceea nu înțelege cum poți fi și cu Hristos și cu Moses Rosen?*

CONSTANTIN IORGULESCU

COMEMORAREA
UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA (27 Martie 1918)
Conferinţă ţinută în ziua de 27 Martie 1994 la Köln de Dl. Ilie Vlad Sturdza

Cred că este momentul să facem o scurtă analiză a situaţiei României din punct de vedere internaţional, pentru că, mai mult ca oricând, această situaţie este legată de tema Basarabiei.

Într-adevăr, la Apus, o acţiune politică sau militară ce ar primejdui graniţa noastră transilvană este aproape exclusă atât prin faptul că ungurii au semnat acordul de la Helsingfors, cât şi din declaraţiile făcute la Madrid de Preşedintele ungur, Goensch, cu ocazia vizitei sale în capitala Spaniei. La o întrebare a ziariştilor referitoare la Transilvania, Goensch a spus că "în Transilvania locuiesc 2 1/2 milioane de unguri şi 6 milioane de români. Ar fi absurd ca Ungaria să înglobeze 6 milioane de români". Bineînţeles se agită permanent problema drepturilor minorităţilor maghiare, dar cred că o politică inteligentă ar putea ajunge la o înţelegere şi la o calmare a spiritelor. La urma urmei, ungurii şi românii au convieţuit timp de 8 veacuri în mod destul de paşnic, la nivel popular.

La miazăzi graniţa cu Bulgaria este liniştită. Cadrilaterul nu poate fi niciodată cauza unui război.

Când întoarcem însă privirile spre Răsărit, totul se schimbă. Nu este vorba numai de o problemă teritorială, cum era Basarabia dinainte de 1940. Într-adevăr, în acea epocă, problema era simplă: URSS nu recunoscuse niciodată graniţa Nistrului. S-a susţinut din partea lui Titulescu şi a prietenilor săi, că la Montreux şi în alte ocazii ruşii recunoscuseră "implicit" (între ghilimele) această graniţă. FALS! Niciodată n-au acceptat să aplice Nistrului calificativul de GRANIŢĂ. De pildă în convenţia feroviară pe care au semnat-o cu noi în 1936, nu figurează în nici un moment termenul de "graniţă" sau de "vamă", spre deosebire de convenţii similare semnate cu Polonia şi cu statele Baltice. Situaţia era simplă: URSS considera că Basarabia e teritoriu rusesc, ocupat de români, care trebuie reintegrat Uniunii Sovietice.

Dar, de la 1940 încoace, începând cu Stalin, politica rusească în legătură cu Basarabia s-a amplificat şi şi-a lărgit orizontul. Nu mai este vorba numai de o chestiune teritorială limitată, ci de o strategie de mare amploare geo-politico-militară.

Crearea unei Republici Moldoveneşti a avut ca scop insinuarea unei posibile încorporări la această republică şi a unei Moldove în general. Dezinformaţia semantică pe care o practică textele ruseşti sunt toate în acest sens. Se deosebeşte categoric noţiunea de "moldovean" de cea de "român". Ideea că într-un viitor - chiar îndepărtat - s-ar putea "elibera" Moldova de sub jugul românesc nu este străină tendinţei imperialiste a militarilor şi naţional-comuniştilor ruşi de astăzi. Mihail Bruhis, acel admirabil autor evreu din Israel care a scris o carte în ruseşte!!! - unde apără 100% drepturile României asupra Basarabiei - citează o publicaţie sovietică din anul 1976 unde autorul precizează că în 1940: "Basarabia eliberată s-a reunit cu Moldova Sovietică, care la 2 August 1940 a fost proclamată Republică Sovietică Socialistă Moldovenească"!!!

Dar viziunea imperialistă rusă nu se opreşte la Prut, sau la Siret... Citez dintr-o "scrisoare din infern" a lui Ilie ILAŞCU, din 1992:

"La Tiraspol, pe malurile bătrânului Nistru, s-a născut o nouă formaţie statală - un regim fascisto-comunist - de culoare rubinie. Este cel mai periculos monstru pe care l-a putut da vreodată natura". "Acest virus, dacă nu va fi nimicit la timp, poate să înghită nu numai Transnistria, Moldova şi Balcanii, dar şi întreaga Europă. În orice caz, forţele roşii din Rusia fac o miză mare aicea"...

Şi nu putem să nu ne referim la anumite declaraţii ale lui Vladimir Jirinovski, considerat în general de apuseni ca un nebun, dar care a adunat 25% din voturile ruseşti în ultimele alegeri (al doilea după Elţân), şi care are multe simpatii în rândurile armatei. Urăşte România! Pentru el, românii nu sunt o naţie ci "ţigani fugiţi din Italia". România nu este un stat unitar, ci constituit din teritorii răpite vecinilor. Transilvania trebuie redată ungurilor. Pe o hartă pe care a desenat-o pentru un ziarist suedez, cea mai mare parte a Munteniei *incluzând Bucureştiul*, trebuie "redate" fraţilor slavi de la Sud, adică Bulgarilor.

România ca atare este o piedică pentru veşnicul vis rusesc de a ajunge la Mediterana, şi ca atare trebuie suprimată, vis care era şi al Ecaterinei cea Mare!

În mintea lui Jirinovski, problema Basarabiei nici nu mai există: acuma este vorba de desfiinţarea României pentru care este gata să susţină eventualele revendicări teritoriale ale celorlalţi vecini.

Primejdia există. Nu este pentru mâine, dar există. O schimbare de regim în Rusia spre o nouă formă totalitară, o slăbiciune crescândă a Puterilor Occidentale, ar putea crea o situaţie în care un nou totalitarism rus să înceapă să considere serios o întreprindere imperialistă pentru a satisface pe de o parte o tendinţă adâncă prezentă în multe minţi ruseşti, şi pe de altă parte să devieze atenţia cetăţenilor de la mizeria şi dezorganizarea internă.

În faţa acestei posibilităţi - chiar îndepărtată - guvernul român ar trebui să ducă o politică activă de câştigare de aliaţi, de înţelegere cu vecinii, de înţelegere sau chiar integrare în marile organizaţii internaţionale ca NATO, Programul pentru Pace, ONU, Uniunea Europeană etc.... Mi se pare însă, că guvernul de la Bucureşti nu este prea activ în această direcţie.

Iar noi din emigraţie, trebuie să urmăm exemplul lui Traian Golea din Statele Unite, acest "ambasador ne-oficial" cum îl defineşte o gazetă românească, care nu scapă nici un prilej de a informa organele oficiale americane, de a combate dezinformaţia permanentă pe care vecinii noştri o practică în ceea ce ne priveşte.

Trebuie să înţelegem dificultatea pentru un străin de a-şi da seama de realitatea istorică în ceea ce priveşte Basarabia, istoria Moldovei, relaţiile între principatele dunărene şi Turcia etc.... Dificultatea se face aproape de neînvins, datorită dezinformării permanente din partea rusească. De pildă, în primul rând, în ceea ce priveşte răpirea Basarabiei în 1812. Propaganda rusească pretinde că ei n-au luat o parte din teritoriul Moldovei, dar că au luat - prin înţelegere cu Franţa napoleonică - un teritoriu aparţinând Turciei! Atunci trebuie explicat străinilor că Moldova şi Muntenia nu erau "ocupate de Turci", nu erau un teritoriu turcesc, ci erau două ţări vasale, care plăteau un tribut, dar în care turcii n-au menţinut niciodată trupe, n-au construit o moschee, n-au avut nici un reprezentant executiv. Că Moldova şi Muntenia aveau 500 de ani de existenţă şi fuseseră la un moment dat puteri militare importante, capabile să înfrângă pe turci şi pe polonezi în mai multe rânduri. Situaţia se complică încă prin faptul că astăzi Basarabia este împărţită între aşa-zisa republică şi Ucraina, lucru care nu simplifică deloc problema căci Ucrainenii întrebuinţează şi ei la rândul lor un alt limbaj dezinformativ.

Deci în primul rând, din partea noastră o informaţie clară, precisă şi permanentă asupra acestei teme. Prin presa ţărilor respective, prin oameni de influenţă culturală şi politică. Ca document de bază menţionez încă o dată cartea lui Mihail Bruhis pentru importanţa pe care o mărturie evreiască o are în ţările Apusene, în special în Statele Unite, unde influenţa evreiască este foarte mare. Deasemenea recomandăm broşura lui Ion PELIVAN, membru în Sfatul Ţării, publicată în 1920 şi care oferă extrem de interesante exemple de mărturii ale unor importante personalităţi ruse în favoarea retrocedării Basarabiei către patria istorică, Moldova sau România.

Majoritatea ruşilor pe care i-am întâlnit nu cunosc cu adevărat istoria acestei provincii şi repetă textele dezinformative oficiale. În privinţa aceasta vreau să povestesc o mică întâmplare personală. Aveam la Madrid un prieten rus care într-o zi îmi spune: "ce păcat că voi românii sunteţi obsedaţi cu chestiunea Basarabiei, altfel ne-am putea înţelege atât de bine..." I-am răspuns: "obsedaţi sunteţi voi. Noi nu facem decât să apărăm adevărul... şi în tot cazul tocmai pe mine nu mă poţi face să înghit minciunile voastre, căci strămoşul meu Ion Sturdza a fost pârcălab de Hotin în 1546... Unde eraţi voi ruşii în acea vreme?" Prietenul a rămas cu gura căscată: Habar n-avea de existenţa în acea vreme a unui stat puternic numit Moldova, de armata ei care învinsese pe Turci şi pe Polonezi, şi pe Tătari într-o vreme în care ruşii nu apăruseră încă în acele locuri...

Primejdioşi sunt încă acei politicieni şi oameni de stat ruşi, care prin permanenta lor duplicitate zădărnicesc bunele intenţii ale acelora care ar vrea să aibă pace la gurile Dunării şi pe Nistru, şi nu un conflict permanent. Bun exemplu de astfel de caractere este prinţul Gorchakov, ministru de externe al Rusiei după războiul care se termină la Plevna, unde armata română sări în ajutorul ruşilor. La negocierile de pace guvernul român află că Rusia ne ia Basarabia. Generalul Ghica, ministrul nostru al afacerilor străine, se prezintă lui Gorchakov (al cărui fiu era căsătorit cu o româncă, cu Elena Sturdza, fiica Domnitorului Mihail); Ghica spera ca această rubedenie românească să-l facă pe Gorchakov mai înţelegător, şi-i spune "Bine Excelenţă, dar D-voastră ne-aţi garantat graniţele noastre..." Şi Gorchakov răspunde cu cel mai mare cinism: "Da, V-am garantat graniţele faţă de duşmani, dar nu faţă de noi!"

Acelaşi cinism, 60 de ani mai târziu în negocierile de la Riga. În 1932 tatăl meu fusese însărcinat de guvernul român să negocieze reluarea relaţiilor diplomatice cu Rusia. Negocierile trebuiau să aibă loc la Riga, după insistenţa Franţei şi cu garanţia Parisului că nu va fi menţionată Basarabia din partea rusească. Negocierile au avut loc, părea că s-a ajuns la o înţelegere... când o zi după încheierea - aparent satisfăcătoare a convorbirilor - tata primeşte o scrisoare de la delegatul rus, Stomoniakov în care acesta reaminteşte că Rusia nu renunţă cu nimic la Basarabia. Tata a înapoiat scrisoarea lui Stomoniakov, spunând funcţionarului trimis de acesta, să-i comunice şefului său că nu găsise loc în arhivele legaţiei pentru această scrisoare.

Fie un regim, fie altul... procedeele rămân aceleaşi: sub Gorchakov, sub Stalin, sub Elţân...

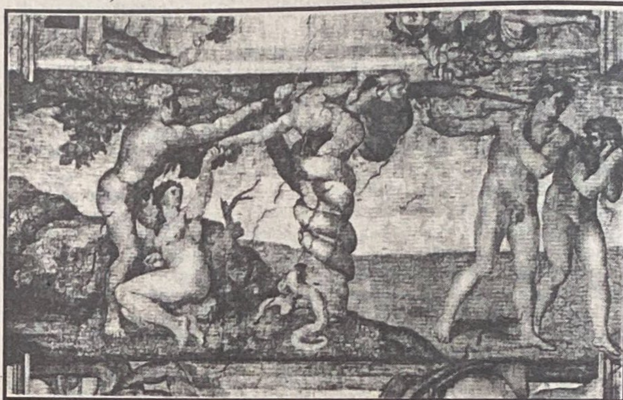
N.R. *Ilie Vlad Sturdza este fiul lui Mihail Sturdza - fost Ministru al Afacerilor Străine al României*

CATEDRALA DIN BĂLŢI CTITORITĂ ÎN TIMPUL ROMÂNIEI MARI

TEOLOGIA MISTICĂ și DOGMATICĂ

Omul "paradisiac" şi omul "căzut"

Scenariul biblic al căderii, aşa cum ni-l înfăţişează Moise, sub puterea Revelaţiei, dar în haina mitică a vremii sale, este următorul:"Şarpele era însă cel mai şiret dintre toate fiarele de pe pămînt, pe care le făcuse Domnul Dumnezeu. Şi a zis şarpele către femeie: <<Dumnezeu a spus el, oare, să nu mîncaţi roade din orice pom din rai?>>. Iar femeia a zis către şarpe: <<Roade din pomii raiului putem să mîncăm; numai din rodul pomului celui din mijlocul raiului ne-a zis Dumnezeu: Să nu mîncaţi din el, nici să nu vă atingeţi de el, ca să nu muriţi!>>. Atunci şarpele a zis către femeie: <<Nu, nu veţi muri! Dar Dumnezeu ştie că în ziua în care veţi mînca din el vi se vor deschide ochii şi veţi fi ca Dumnezeu, cunoscînd binele şi răul>>. De aceea femeia, socotind că rodul pomului e bun de mîncat şi plăcut ochilor la vedere şi vrednic de dorit, pentru că dă ştiinţă, a luat din el şi a mîncat şi a dat şi bărbatului ei, de a mîncat şi el. Atunci li s-au deschis ochii la amîndoi şi au cunoscut că erau goi, drept care şi-au cusut frunze de smochin şi şi-au făcut acoperăminte. Iar cînd au auzit glasul Domnului Dumnezeu, care umbla prin rai, în răcoarea serii, s-au ascuns Adam şi femeia lui de faţa Domnului Dumnezeu printre pomii raiului. Şi l-a strigat Domnul Dumnezeu pe Adam şi i-a zis: <<Adame, unde eşti?>>. Răspuns-a acesta: <<Am auzit glasul tău în rai şi m-am temut, căci sînt gol şi m-am ascuns>>. Şi i-a zis Dumnezeu: <<Cine ţi-a spus că eşti gol? Nu cumva ai mîncat din pomul din care ţi-am poruncit să nu mănînci?>> Zis-a Adam: <<Femeia pe care mi-ai dat-o să fie cu mine, aceea mi-a dat din pom şi am mîncat>>. Şi a zis Domnul Dumnezeu către femeie: <<Pentru ce ai făcut aceasta?>>. Iar femeia a zis: Şarpele m-a amăgit şi eu am mîncat>>. Zis-a atunci Domnul Dumnezeu către şarpe: <<Pentru că ai făcut aceasta, blestemat să fii între toate animalele şi fiarele pămîntului! Pe pîntecele tău să te tîrăşti şi ţărînă să mănînci în toate zilele vieţii tale! Duşmănie voi pune între tine şi între femeie, între sămînţa ta şi sămînţa ei; aceasta îţi va zdrobi capul, iar tu îi vei înţepa călcîiul>>. Iar femeii i-a zis: <<Voi înmulţi mereu necazurile tale, mai ales în vremea sarcinii tale; în dureri vei naşte prunci; atrasă vei fi către bărbatul tău şi el te va stăpîni>>. Iar lui Adam i-a zis: <<Pentru că ai ascultat vorba femeii tale şi ai mîncat din pomul din care ţi-am poruncit să nu mănînci, blestemat va fi pămîntul pentru tine! Cu osteneală să te hrăneşti din el în toate zilele vieţii tale! Spini şi pălămidă îţi va rodi el şi cu iarba cîmpului te vei hrăni! În sudoarea feţei tale îţi vei mînca pîinea ta, pînă ce te vei întoarce în pămîntul din care eşti luat: căci pămînt eşti [în lb. ebraică *adamah* înseamnă chiar "pămînt" - n.n.] şi în pămînt te vei întoarce!>>. Şi a pus Adam femeii sale numele Eva [adică "viaţă", în lb. ebraică - n.n.], pentru că ea era să fie maica tuturor celor vii. Apoi a făcut Domnul Dumnezeu lui Adam şi femeii lui îmbrăcăminte de piele şi i-a îmbrăcat. Şi a zis Domnul Dumnezeu: <<Iată, Adam s-a făcut ca unul dintre noi, cunoscînd binele şi răul. Şi acum nu cumva să-şi întindă mîna şi să ia roade din pomul vieţii, să mănînce şi să trăiască în veci!...>>. De aceea l-a scos Domnul Dumnezeu din raiul cel din Eden, ca să lucreze pămîntul, din care fusese luat. Şi izgonind pe Adam, l-a aşezat în preajma raiului celui din Eden şi a pus heruvimi cu sabie de flacără vîlvîitoare, să păzească drumul către pomul vieţii" (FACEREA, 3).

Persoanele acestei tragedii originare sînt, aşadar, *protopărinţii* (Adam şi Eva, în care se află latent întregul neam omenesc, aşa cum pădurea se află potenţial într-o sămînţă), *diavolul*, "înşelătorul a toată lumea" şi "tatăl minciunii" (în textul original: "tatăl *propriei sale* minciuni"), cum îl numeşte Evanghelia, dezbinătorul ce ia aici înfăţişarea şarpelui, "cel mai şiret dintre toate fiarele de pe pămînt" (identitatea dintre şarpe şi diavol nu este un fruct al exegezei teologice creştine, ci ea este confirmată de Sf. Scriptură: "Voi sînteţi din tatăl vostru, diavolul... El de la început a fost ucigător de oameni şi nu a stat întru adevăr..." [IOAN 8, 44]; "... balaurul cel mare, şarpele cel de demult, care se cheamă diavol şi satana..." [APOCALIPSA 12, 9], dar şi în destule alte locuri, atît din Vechiul cît şi din Noul Testament) şi *Dumnezeu* (Care, deşi atotştiutor, lasă lucrurile să se petreacă *după voia omului*, spre a nu îngrădi cumva *libertatea creaturii*, atribut de căpătîi al perfecţiunii ei primordiale).

Ceea ce a fost căderea omului la nivelul creaţiei văzute fusese mai înainte căderea lui Lucifer la nivelul creaţiei nevăzute. Omul n-a păcătuit nici cel dintîi şi nici de unul singur. Diavolul păcătuise înainte, rupîndu-se, orgolios, din comunitatea spirituală a îngerilor şi din comuniunea harică cu Dumnezeu, devenind astfel, prin liberă voie, principiu al răului în sînul Creaţiei. Neputîndu-se opune lui Dumnezeu în mod *direct*, el a ales calea de a-L înfrunta în mod *indirect*, subminînd puritatea şi armonia originară a lumii, ca *duh al ispitei*. El a căutat să acţioneze, în acest scop, acolo unde a socotit că se află punctul cel mai vulnerabil al întregii Creaţii: nu asupra îngerilor, ci asupra oamenilor; nu asupra bărbatului, ci asupra femeii. De aceea se îndreaptă, în chip de şarpe, spre Eva, amintindu-i de singura interdicţie lăsată omului de către Dumnezeu ("Din toţi pomii din rai poţi să mănînci. Iar din pomul cunoştinţei binelui şi răului să nu mănînci cumva, căci, în ziua în care vei mînca din el, vei muri negreşit!" - FACEREA 2, 16-17) şi punînd-o, viclean, sub semnul îndoielii. Sîmburele ispitei este tot cel *luciferic* ("veţi fi ca Dumnezeu"), altoit pe *cunoaştere* ("vi se vor deschide ochii..., cunoscînd binele şi răul"). Ispita dintîi, prin care omul a consimţit la păcat, a fost, aşadar, cea a *cunoaşterii luciferice*, tendenţioase şi disociative, rebele şi lipsite de necesitate. În starea-i originară, omul nu era lipsit de cunoaştere, ci numai de o anume dimensiune posibilă a acesteia, profund negativă, condiţionată de păcat, ca una ce implică, precum se vede, *alternativa răului ca lipsă a binelui*. Omul trăieşte pînă astăzi sub semnul acestei ispite, în cultul *raţiunii autonome*, opuse, cu nebunească trufie, supraraţionalităţii mistice a cunoaşterii "paradisiace". Mintea omului a încăput, prin liber consimţămînt, de pe mîna lui Dumnezeu pe mîna diavolului, păstrînd însă *iluzia* că ar fi stăpînă pe sine însăşi (a se vedea şi excelentul eseu al lui Denis de Rougemont, *Partea Diavolului*, apărut de curînd şi-n traducere românească, la Editura "Anastasia").

De ce a lăsat Dumnezeu omului posibilitatea de a păcătui? Răspunsul este cît se poate de simplu: spre a nu-i ştirbi cel mai mare dar pe care i-l făcuse -*libertatea*. Dar, dacă îi dăduse libertate *deplină*, cum de îi poruncise, sub ameninţarea morţii, să nu mănînce din pomul interzis? "Spre a procura materie voinţei lui libere", răspunde Sf. Grigorie Teologul. Iar Sf. Ioan Damaschin observă că "nu era folositor ca omul să dobîndească nemurirea fără să fie ispitit, ca să nu cadă în mîndria şi condamnarea diavolului. Din pricina nemuririi sale, diavolul, după căderea lui de bună-voie, s-a fixat în rău în chip neschimbat, fără posibilitate de pocăinţă. După cum iarăşi şi îngerii, după alegerea de bună-voie a virtuţii, s-au stabilit, prin har, în veşnicul bine. Prin urmare, trebuia ca omul să fie încercat mai întîi, căci *cel neispitit şi neîncercat de nimic nu este vrednic* [ÎNŢELEPCIUNEA LUI ISUS SIRAH 34, 10]. Şi în încercare să se desăvîrşească, prin păzirea poruncii, ca astfel să primească nemurirea ca răsplată a virtuţii" (*Dogmatica*, ed. cit., pp. 93-94). Această poruncă unică şi uşor de ţinut îl făcea pe om *subiect* - iar nu simplu obiect - al progresului întru desăvîrşire. El putea cîştiga astfel *o vrednicie personală* şi putea ajunge "la conştiinţa deplină a excepţionalei sale demnităţi şi a înaltelor valori spirituale pe care le posedă, ca şi la înţelegerea şi recunoaşterea (faptului) că suportul lor ultim este în Creatorul absolut, iar nu în creatură, ferindu-l astfel de mîndria prin care căzuse diavolul" (&&& *Teol. dogm. şi simb.*, vol.I, p.535). Sfinţii Părinţi de limbă greacă numesc *peira* această "încercare" cu caracter de necesitate, acest "paradox ireductibil" (Vl. Lossky) prin care omul şi-a asumat *răul* păcatului prin *binele* libertăţii! "Dumnezeu devine *neputincios* înaintea libertăţii umane - comentează temerar Vl. Lossky; El nu o poate viola, deoarece izvorăşte din propria Sa atotputernicie. Desigur, omul a fost creat prin voinţa lui Dumnezeu; însă nu poate fi îndumnezeit numai prin ea. O singură voinţă pentru creaţie, dar două pentru îndumnezeire. O singură voinţă pentru a da viaţă chipului, însă două pentru a transforma chipul în asemănare... *Voinţa divină* se va supune întotdeauna căutărilor, abaterilor şi chiar revoltelor *voinţei umane*, pentru a o conduce spre *un consimţămînt liber*. Aceasta este Providenţa Divină, iar chipul clasic al Pedagogului păleşte în ochii celui care L-a simţit pe Dumnezeu ca pe un cerşetor al iubirii aşteptînd la uşa sufletului său, fără a îndrăzni vreodată să o forţeze" (*Introducere în teologia ortodoxă*, ed. cit., pp.99-100).

Ispita a venit *de la* diavol, *prin* femeie. Privind "fructul", Eva se lasă sedusă atît la nivelul simţurilor ("socotind că rodul pomului e bun de mîncat şi plăcut ochilor la vedere"), cît şi la nivel intelectual ("vrednic de dorit, pentru că dă ştiinţă"). Ea a păcătuit astfel cu *toată* făptura ei, în carne ca şi în duh. Dar nu s-a mulţumit numai cu atît, ci a mijlocit şi căderea lui Adam (din *ispitită* devenind *ispititoare*; efectul este imediat - săvîrşeşte *răul* şi devine *rea* - şi contagios: devenind *rea*, începe să răspîndească *răul*; şarpele - diavolul - se retrage, cedînd femeii propriul lui rol, iar ea îl îndeplineşte neabătut; filiaţia păcatului este aşadar: diavol - femeie - bărbat - urmaşi; păcatul este o boală care "se ia", măcinînd cu încetul întreaga făptură, devenită *Sein-zum-Tode*, după vorba heideggeriană).

Adam, mîncînd şi el din fructul "cunoaşterii binelui şi răului", s-a cuminecat cu femeia întru păcat. Actul acesta, cu atît de grele urmări pentru neamul omenesc, poartă numele de *păcat strămoşesc* sau *păcat originar* (amîndouă aceste denumiri sînt preferabile celei de "păcat adamic", căci nu doar Adam a păcătuit, ba chiar el a păcătuit numai în a doua instanţă). Avem aici rădăcina şi modelul tuturor păcatelor, reprezentînd "nu numai un act de ruptură a comuniunii cu Dumnezeu..., ci şi o denaturare a relaţiei omului cu creaţia. Interioritatea pervertită se răsfrînge şi asupra exteriorităţii vieţii sale. Omul se închide în haosul creaţiei", pe care el însuşi l-a determinat (I. Bria, op. cit., p.294). Prin *om* păcatul intră în *lume* (căreia omul îi fusese rînduit drept "stăpîn"), afectînd-o în totalitatea ei: "Căci şi făptura a fost supusă deşertăciunii - nu de voia ei, ci din pricina aceluia care a supus-o... Căci ştim că toată făptura împreună suspină şi împreună are dureri pînă azi" (ROMANI 8, 20-22). Deci responsabilitatea omului are şi dimensiuni cosmice, după cum ne învaţă tradiţia ortodoxă, dezvoltînd aceste cuvinte ale Apostolului.

(va urma)

Vasile A. MARIAN

Curs elementar de religie creştină (XXXI)

NOI ȘI BISERICA

Încă de mult, lumea noastră românească nu mai merge la biserică.

Oamenii de sus, de mijloc și de jos au uitat de mult cărarea ce duce la locașul icoanelor. Boieri, ostași, negustori, meseriași, dascăli, slujbași, mari și mici, s-au lepădat de datoriile către legea lor creștinească - toți sunt astăzi liberi-cugetători.

Și, firește, dacă dumnealor sunt astfel, trebue și femeile dumnealor să fie tot astfel, cum ar putea să fie copiii dumnealor altfel decît sunt mamele, adică altfel decît liberi-cugetători!

Dar să nu exagerăm.

Boierimea, ostașii și slujbașii, deși liberi-cugetători, tot mai merg uneori să auză, dacă nu chiar s'asculte, Evanghelia - anume când M.S.Regele se duce cu ceremonialul obicinuit, la zile mari, ori la Mitropolie, ori la Sf.Niculae'n Șelari, ori pe malul gârlii la Bobotează. De altă parte, tinerimea și damele se abat uneori la cîte o biserică high-life, și, spre cinstea lor, trebue să mărturisim că sunt pătrunse de tot respectul cuvenit casei Domnului: atît tinerimea cît și damele se prezentă acolo gătite cu toată 'ngrijirea. Atâta numai că vorbesc cam prea tare.

O fi aceasta bine sau rău, - că s'a lăsat adică lumea noastră de biserică - nu o pot spune, căci n'am în această privință nicio părere hotărîtă.

Poate, după cum zic unii, să fie bine; poate că lipsa de aplecare către religie să fie dovada unui spirit care se emancipează lesne de ideile învechite și devine astfel mai susceptibil de idei nouă, de progres intelectual și moral.

Poate, din potrivă, după cum zic alții, să fie rău; poate că lipsa aceasta să fie dovada unei porniri la descreierare, la o scădere, la o înjosire progresivă intelectuală și morală, la o din ce în ce mai mare pierdere a omeniei.

Nu știu deocamdată cine să zic că au dreptate - pesimiștii ori optimiștii; trebue să mă gândesc mult la această întrebare. Dar până s'ajung a-mi da un răspuns, voiu să consemnez aici în fuga condeiului câteva observațiuni, pe cari le fac de mult.

Pe câtă vreme bisericile noastre românești ortodoxe, părăsite de credincioși, mai ales în Capitală și'n orașele mari, decad pe văzute; pe câtă vreme toaca și clopotele noastre fac sgomot de-a-surda, ne mai aflându-se urechi care să le înțeleagă glasul și chemarea; pe câtă vreme o biată prescură și câteva lingurițe de vin ajung unui trist altar pe multe dumineci - ce se'ntâmplă în altă parte?

Ia să vedem:

Treceți vă rog, foști creștini ortodocși, astăzi liberi-cugetători, treceți dumineca dimineața pe la frumoasa catedrală catolică a Sfântului Iosef, pe la Bărăție, pe la biserica protestantă și pe la cea calvină; treceți, vă rog, foști creștini ortodocși, compatrioții mei, liberi-cugetători astăzi, treceți vineri seara pe la sinagogele mozaice - și vedeți ce se petrece acolo, în acele locașuri clădite de oameni pentru adăpostirea sfintei credințe în Dumnezeu, lăsate lor de la moși și strămoși.

Vedeți, ce de lume! Ce de oameni, ce de femei și de copii! Priviți-i! Bogați și săraci, voinici, neputincioși, tineri și bătrâni. Sunt între ei învățați deosebiți și oameni de rând, ființe pe drept ori nu mândre, și ființe umile, oameni cu griji sdrobitoare și oameni fără nicio grije; toți vin să-și ridice acolo sufletul, ascultând cuvântul Domnului; toți vin acolo să se roage împreună Lui, cum I s'au rugat și părinții lor, și să 'nvețe pe copiii lor a se ruga ca dânșii.

Catedrala din Sibiu

Sunt între ei bravii și cuminții Germani, Francezii cei subțiri la minte și nobilii Italieni, și alte neamuri strălucite ale Europei, și îndrăzneții Unguri și neînduplecații Evrei.

Intrați, foști creștini ortodocși, astăzi liberi-cugetători; intrați după acești credincioși în sfântul ei locaș.

Ascultați cum răsună, legănându-se'ntre 'naltele bolți, acele cântări înălțătoare în slavă. Ia uitați-vă cum, cu capetele plecate, se lasă acei oameni pătrunși de binefacerea A-tot-Țiitorului.

Vedeți-i voi, cari sunteți totdeauna posomoriți, cum, după ce s'au împărtășit de acea binefacere, ies toți cu fețele senine și vesele. Și dacă, liberi-cugetători, nu mai puteți crede în Dumnezeu, căci nu mai sunteți în stare să-L vedeți, pe El care s'arată pretutindeni afară decât în sufletul vostru, nu puteți crede nici măcar în ce vedeți la acești semeni ai voștri? Nu înțelegeți voi, cari tot vă plângeți de slăbiciunea <<noastră>> față cu ei, ce întăriți ies după ce s'au rugat și au primit binecuvântarea?

Și dacă nici atâta nu'nțelegeți, nu vă aduceți aminte barem de o vreme nu tocmai depărtată, cînd părinții voștri, cari dorm sub umbra crucii, cunoșteau izvorul acelei întăriri binefăcătoare și știau să s'adape la el?

Părinții voștri!

Prăpastie de vreme nemăsurată între ei și noi! Mii și mii de ani va fi trecut dela viața lor până la a noastră, și tot nu li s'ar fi șters mai bine, din inimile copiilor, pomenirea și dragostea și evlavia și felul.

Ei au crezut și s'au închinat, și sufletele lor găseau mângâiere și tărie în închinăciune.

Noi nu ne mai închinăm, fiindcă nu mai credem.

Sufletele noastre nu mai au nevoie de mângâiere; inimile noastre nu mai au nevoie de tărie, fiindcă sunt de piatră, și din piatra aceasta scăpărăm scânteile liberei-cugetări, noi Românii foști ortodocși, cari suntem mai deștepți, mai luminați, mai mândri, mai puternici decât toate neamurile lumii.

Închină-se Asia, bătrâna înțeleaptă, și nobila și ingenioasa ei fiică, Europa! Închină-se Africa cu toate negrele ei seminții! Închină-se iscusita Americă!

Noi - nu ne 'nchinăm.

Închină-se nerozii!

Filosofia noastră se pune mai presus de nevoia închinăciunii!

Clopotele - sgomot! Icoanele - fleacuri! Credința - mofi!

Închină-se bisericile, surpe-se zidurile lor!

Părinții noștri care le-au zidit erau niște barbari, niște primitivi, fără nicio cultură serioasă; ei nu aveau spiritul de examen.

Noi suntem oameni moderni.

Mături-se dărâmăturile bisericilor, ca să se deschidă locuri largi, piețe vaste, pe cari, după cerințele progresului, să se zidească oteluri mărețe și cluburi politice, teatre de varietăți și burse de comerț!

Și nu care cumva să 'ndrăsnească a ridica glasul cineva! În cazul cel mai bun pentru dânsul, ar fi un om ridicul.

E destul că biserica e tolerată!

Un slujitor al altarului, când stetea sub loviturile unei cumplite prigoniri, unei năpăstuiri strigătoare la cer, izgonit și maltratat ca odinioară Sf.Ignatius al Constantinopolei, mi-a spus adânc amar:

- Nu îe e frică, fiule, de bătaia lui Dumnezeu?

Nu părinte, i-am răspuns; nu e frică nimănui de bătaia cui nu crede că este.

Ai uitat că ai a face cu o lume cari nu crede în Dumnezeu? Cu o lume căreia nu i-a fost frică să prefacă în pușcării locașurile sfinte, închinate credinții străbune, unde zac osăminte de mărețí voevozi?

Se va mai schimba lumea noastră românească? Va mai vrea Dumnezeu să o reîntoarcă la dînsul?

Dumnezeu știe.

Deocamdată, copiii noștri vor merge pe calea noastră cuminte. De ce avem școli românești, în care urmează înaltele învățături ale omenirii? Pentru ca să ni-i lumineze și să ni-i crească.

Din aceste școli naționale, ies pe fiece an sute și mii viitori cetățeni luminați, toți liberi-cugetători, plini de dispreț pentru vechea rătăcită credință creștină, astăzi demodată, ridiculizată, scuipată!

Ei au învățat o religie mai omenească decât cea creștină, o religie care predică numila și îngăduința, nu blîndețea și omenia: o religie aspră, care predică omului:

Ești o fiară! Ghiarele tale și colții tăi sunt deșteptăciunea și șiretenia; fii perfid, crud neîngăduitor cu semenii tăi!

Nu te uita o clipă sus pe cer; aici, în jos, pe pământ, uită-te cu ochii-n patru, ca și cum ai avea patru picioare; aici pe pământ se isprăvește tot pentru tine.

Ești fiară, fii fiară.

Fiarele n'au biserică; fiarele nu se 'nchină; fiarele n'au Dumnezeu!

ION LUCA CARAGIALE

Opere vol IV, Fundația pentru literatură și artă Regele Carol II, 1938

NICOLAE STEINHARDT
INTOARCEREA

Monica Papazu

4. ***Jurnalul fericirii*** este în primul rând jurnalul marii conversiuni, al împlinirii făpturii omului prin descoperirea adevăratei chemări: aceea de a-și deschide porțile sufletului Domnului, în discreta, tăcuta Sa așteptare.

Jurnalul lui Steinhardt redă cu o forță de expresie excepțională conversiunea, nu ca pe un fenomen instantaneu, deși ***clipa*** de răscruce, momentul unic este trăit cu toată pregnanța ("bat clopotele toate. Voi fi al Lui.Sunt al Lui. (...) În cea mai infimă dintre fracțiuni de secundă al Lui devin pentru totdeauna" - 14), ci mai ales ca pe o ***devenire*** ("Al Lui am fost mereu"), un proces vital, o îndelungă gestație, un drum, pe care doar Dumnezeu l-a putut vedea în toată întinderea lui, spre care au convers neîncetat trăiri, întâlniri, conștientizări, încercări, și doruri ascunse. Începută în farmecul copilăriei românești, sub chemarea blândă, învăluitoare, a clopotelor și împlinită în suferința închisorii, în transfigurare și isihie, conversiunea lui Nicolae Steinhardt pare să adeverească vorba plină de sens a lui Vintilă Horia: "Dumnezeu s-a născut în exil". Dumnezeu se naște în exilul oamenilor, de oricare fel ar fi el, în descoperirea - adesea de o zguduitoare brutalitate - a condiției umane ca exil.

"Nu e nevoie să fi stat mult în închisoare, scrie Steinhardt. Ce este omul, care-i cu adevărat condiția umană, cum stau lucrurile cu noi - și că Hristos e acolo la doi pași, că te vede, că te-a văzut, că te-a văzut din totdeauna - se înțelege în câteva minute" (72).

Într-adevăr, închisoarea - de care noi ceilalți nu putem să vorbim decât pe șoptite, cutremurați, amintindu-ne mereu versul lui Radu Gyr: "Voi n'ați fost cu noi în celule" - a constituit pentru mulți momentul decisiv, care a precipitat conversiunea. Așa a fost cu Petre Țuțea, cu Soljenițân... Și aceasta pentru că, așa cum o spune Steinhardt, închisoarea este dezvăluirea totală a condiției umane. Într-un anumit sens, închisoarea nu este ieșirea din lume: ci dimpotrivă, revelația totală a lumii. Închisoarea este condiția umană în forma ei cea mai concentrată: condiția omului de a fi pradă nedreptăților, cruzimilor, singurătății, aruncat printre oameni pe care nu și i-a ales, lipsit de libertatea de mișcare, și, în aparență, de aproape orice fel de libertate, deposedat de tot, fără un ungher unde să-și plece capul și să-și întindă mădularele chinuite, singur cu sine în trupul muritor, pe granița oricând deschisă între viață și moarte. Aceasta este închisoarea: semnul insecurității fundamentale, omul fără apărare, ***omul lipsit***, omul ***sărac*** - în adevărata sărăcie de care vorbește Iisus, și care nu se poate exprima decât în cuvinte simple, sărace, ca cele ale poetului: "Sărac sunt, Doamne, sărac.../Sărac în celulă, sărac întru toate" -, omul dezgolit în fața lui Dumnezeu. Totala vulnerabilitate. Tot ceea ce civilizația îi dă omului, toate aceste paveze, ziduri de apărare, văluri, și bastoane care să-l ajute la mers, mai mult sau mai puțin amăgitoare îmblânziri, cad, se spulberă, lăsând doar condiția umană în goliciunea ei, în funciara ei sărăcie. Principala experiență a închisorii trebuie să fie aceea a neputinței, acea neputință care singură știe ce însemnă a te ruga:

"Acolo, în celula de la Securitate (...) mi-a fost dat să cunosc și nefericirea cea mai atroce, scrie Steinhardt.(...) Eram prins în capcană (...) Prins în cuptor, înăuntru. Ce-ai vrut, băiete, ai avut. În mocirlă. Și de nicăieri nimic. Și groapa, genunea, tot acolo, răbdurie.

Și-atunci m-am aruncat în apa neștiută, fără a fi învățat să înot și cu ochii închiși; în cuptorul încins. Crezând numai pe jumătate, ori pe un sfert, ori și mai puțin, aproape deloc, dar atât de nenorocit încât, nenorocirea însăși substituindu-se credinței, m-am încredințat. Fără de rușine. ***Nu mi-a fost rușine*** să mă rog. Poate că de aceea am și fost ascultat" (39).

E ca și cum descoperirea neputinței omenești, adică a condiției făpturii, trăirea nenorocirii din care nu există ieșire, e tocmai ceea ce face ca "ieșirea" să se arate, ieșire prin rugăciune, cu încredințarea totală, în și prin însuși actul rugăciunii, că "la Dumnezeu toate sunt cu putință" (Matei 19,26). Se poate spune chiar - aceasta e ceea ce Steinhardt dezvăluie și mărturisește - că apropierea de Iisus (cum o numea poetul: "As'noapte Iisus mi-a intrat în celulă") este direct proporțională cu neputința omului. Dumnezeu este alături de cei care au nevoie de El.

La Soljenițân de asemenea, așa cum povestește el în capitolul "Suflet și sârmă ghimpată" din ***Arhipelagul Gulag*** (vol.4), conversiunea se manifestă ca un suflu al rugăciunii în inima lui, cel ajuns la neputință. Locul ***metanoiei*** a fost pentru Soljenițân culcușul de paie mucede al închisorii, patul de boală, unde peste trupul și sufletul lui sleite de munci și suferințe, a venit - ca răspuns rugăciunii, în însăși rugăciunea - harul "credinței din nou".

(Și în paranteză fie spus, singurătatea și sterilitatea spirituală a civilizației moderne (în măsura în care se pot aplica categorii spirituale și morale unui concept abstract și global cum este cel de civilizație - concret nu este decât omul individual, real) mi se pare legată de dispariția sentimentului neputinței umane, și de exaltarea forței omului autonom și suficient sieși, stare prin definiție contrară ființei umane orante).

Într-un anumit sens, închisoarea reia nașterea, trăită acum de omul conștient - acea goliciune și neputință esențială, acea aruncare în lume, acea insecuritate - , și anticipează, prin apropierea constantă, cotidiană de ea, realitatea morții.

Pe acest prag, unde genunea este mereu prezentă, se precipită alegerea, care singură dă un sens faptului de a trăi, și de a fi trăit. De aceea, hotărârea lui Steinhardt: dorința "să mă botez(...) o dorință stăruitoare, ajunsă în stadiul nerăbdării" (35).

§

În mărturisirile lui Soljenițân în ***Arhipelagul Gulag***, în amintirile lui Nicole Valéry (***Bénie sois-tu, prison)***, și în ***Jurnalul fericirii,*** se deslușește o anumită structură, un invariant, al drumului conversiunii. Sunt aici faze, destul de clar marcate, etape, punți, definitorii pentru o anumită tipologie a conversiunii.

(Spun o "anumită", pentru că există, așa cum o știm, și alte tipuri de conversiune - cea a teologului protestant Jacques Ellul, de exemplu, chemat cu cea mai mare "brutalitate", cum o numește el, de vocea lui Dumnezeu, chemat pe un alt drum decât cel pe care și-l întrezărea el, și de care a încercat mai întâi din toate puterile să fugă, fiind diferită ca manifestare (darurile și drumurile Spiritului sunt inepuizabile în bogăția lor) de conversiunea caracteristică a închisorii).

Permanente în această conversiune nu sunt numai trăirea neputinței, a suferinței care, paradoxal, aduce sufletul la viață - cum spune Steinhardt: "Suferința e veșnic nouă (...), orișicând ***proaspătă***" (165); cum spune Soljenițân: sufletul până atunci uscat, suferința îl face "să mustească de seve" -, nu numai esențializarea condiției umane, viață-și-moarte, ci și descoperirea angoasantă a răului, a vinovăției, a păcatului.

Steinhardt, Soljenițân și Nicole Valéry descriu toți trei această radicală descoperire. Nevinovat în fața puterii nedrepte, omul se descoperă profund vinovat în fața lui Dumnezeu. Tocmai convingerea de a fi pedepsit pe nedrept, de a fi nevinovat în fața puterii, face ca cealaltă vinovăție, cea adâncă, ontologică, să se reveleze în adevăratul ei înțeles. Cum scrie Steinhardt:

"Primul efect al încarcerării (...): simțământul vinovăției. Cu toate că suntem aici în baza unor acuzații fanteziste, realizăm pe deplin o culpabilitate generală: față de noi înșine, de viață, de oameni. Suntem nevinovați în raport cu învinuirile ce ni se aduc însă, O!, cât de vinovați pentru tot restul. Ducem pe umeri, pe spinări, în suflet, păcatele lumii" (99).

De abia aici, la limita condiției umane, se dezgolește sufletul în întinarea lui, și în dorul curățeniei, pe care doar Dumnezeu o poate da:

"Nevinovăția (...) nu o poate (re)da și păstra decât numai Hristos, pe calea lui paradoxală, ca-ntotdeauna: dându-ne sentimentul culpabilității" (42).

Fără starea de păcat, fără realizarea căderii, fără această "mise à nu de l'âme", nu există îndreptare către Iisus. Dar numai Iisus vindecător și iertător, dătătorul nevinovăției, este cel care face să se dezvăluie abisul păcatului omenesc. Fiecare om chemat la conversiune aude arzătoarele cuvinte ale lui Iisus ca spuse lui personal: "Pocăiți-vă, căci s-a apropiat împărăția cerurilor" (Matei 4, 17).

Așa este, "paradoxal", cum spune Steinhardt. Numai Hristos poate ierta, (re)dând nevinovăția. Dar tot El este cel care îi descoperă omului vinovăția. Fără iertarea lui Hristos nu există o adevărată conștiință a păcatului. Tocmai de aceea conștiința păcatului pe care o au cei din închisoare este semnul sigur al conversiunii care va urma, semnul că au auzit ***deja*** chemarea lui Hristos.

Numai cel care și-a aflat neputința caută ajutorul lui Dumnezeu; numai cel bolnav de păcat tânjește după vindecare. Numai cel care se știe căzut, cel care cunoaște golul, răul, dezastrul vinovăției și puterea morții, aspiră la Mântuire. Numai cel care cunoaște mușcătura păcatului și deci a morții, a morții și deci a păcatului, aspiră la Viața Nouă în Hristos, acea viață nouă pe care o aduce mai întâi, dându-i chezășie, botezul.

Mutarea de la moarte la viață trebuie de aceea văzută nu numai din perspectiva morții concrete, sub care se află cel închis, ci și din perspectiva morții spirituale, a păcatului distrugător de suflet și de ființă, pe care o descoperă cel în suferință. Conversiunea nu este numai promisiune - și ea plină de risc, cum o vede Steinhardt - a unui viitor al vieții veșnice, ci o transformare radicală, aici și acum, o prefacere a întregii ființe.

§

Botezul a fost într-adevăr trăit de Steinhardt și Părintele Mina care l-a săvârșit, o adeverește în Convorbirea sa Duhovnicească cu Protos. Ioanichie Bălan, ca o transfigurare a ființei, ca nașterea din nou:

"Cine a fost creștinat de mic copil nu are de unde să știe și nu poate bănui ce-nseamnă botezul. Asupra mea se zoresc clipă de clipă tot mai dese asalturi ale fericirii. S-ar zice că de fiecare dată asediatorii urcă mai sus și lovesc mai cu poftă, cu precizie. Va să zică este adevărat: că botezul este o sfântă taină, că există sfintele taine. Altminteri fericirea aceasta care mă împresoară, mă cuprinde, mă îmbracă, mă învinge n-ar putea fi atât de neînchipuit de minunată și deplină. Liniște(...). Și o dulceață. În gură, în vine, ***în mușchi*** (...).

Și noutatea: nou, sunt un om nou; de unde atâta prospețime și înnoire? Se adeverește ***Apocalipsa*** (21,5): Iată, noi le fac pe toate; și de asemenea Pavel: dacă este cineva în Hristos, este făptură nouă; cele vechi au trecut, iată toate s-au făcut noi (...). Botezul e o descoperire" (84).

Înnoirea ființei - re-ființarea - este radicală. Nu este numai o înnoire a sufletului: în locul nenorocirii - "fericirea"; în locul întrebărilor și deznădejdilor - "liniștea"; în locul golului - "dulceața" care umple totul; în locul neputinței și insecurității - "un simțământ de siguranță absolută"; în locul resentimentelor și rănilor - "imboldul de a ierta pe oricine". Este și o înnoire a trupului - fericirea resimțită în toate fibrele - pentru că este o îmbrăcare în Hristos, într-un trup și el menit de acum transfigurării. Trup al învierii.

"Se adeverește ***Apocalipsa***", scrie Steinhardt: botezul înseamnă intrarea în perspectiva escatologică, a ultimelor lucruri, pre-simțite de acum, și deja prezente acum, așa cum este prezentă Împărăția Cerurilor.

Steinhardt trăiește nu numai propria sa transfigurare prin botez, ci și o transfigurare cosmică, în care elementele banale ale acestei lumi, ba chiar elementele pângărite, lovite de putreziciune, se transformă în canale de comunicare a Duhului, se împărtășesc din cele nepieritoare. Botezul îl angajează nu numai pe el, pe oficiant și pe martori, ci și lumea în materialitatea ei. În vuietul lumii se face dintr-o dată o breșă, se deschide un spațiu al tăcerii, în care Cuvântul lui Dumnezeu este auzit, și care redă cosmosului starea sa primordială: starea de ascultare. Acesta este sensul formidabilei pagini a ***Jurnalului***:

"Rămân deci singur vreun sfert de oră cât durează "aerul" - (...). Pustiită de zarvă și forfotă, camera ia un aspect și mai ciudat, ca o scenă goală în care grămezile de recuzite își găsesc sălașul la nimereală. Dar mai ales deosebirea sonoră față de camera plină este atât de izbitoare, încât am impresia unei tăceri absolute (...).

Când puhoiul de oameni se întoarce cu zgomot mare, ducând în rând de câte doi balia, ciubărul, tineta și un "rezervor" cu apă, părintele Mina, fără a-și scoate mantaua, dă buzna la singura căniță din cameră - e o căniță roșie, cu smalțul sărit, năclăită și respingătoare - și o umple cu apă viermănoasă proaspăt adusă în "rezervorul" purtat de el și de un alt deținut (...).

La repezeală - dar cu acea iscusință preotească unde iuțeala nu stânjenește dicția deslușită - părintele Mina rostește cuvintele trebuincioase, mă însemnă cu semnul crucii, îmi toarnă pe cap și pe umeri tot conținutul ibricului (cănița e un fel de ibric bont) și mă botează în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. De spovedit, m-am spovedit sumar: botezul șterge toate păcatele. Mă nasc din nou, din apă viermănoasă și din duh rapid" (82-83).

CELUI DE AL ZECELEA VINDECAT

§

Sfânta taină a botezului instaurează o identitate nouă, pecetluieşte apartenenţa la Hristos, pe care nici o ispită - cum ar fi ispita neîncrederii în propria credinţă - nu o mai poate şterge. Sacramentul, taina, apare aici cu acea tărie a ei specific ortodoxă. Ea este realitate, dincolo de credinţa, mai mare sau mai mică a omului, şi de aceea, izvor permanent şi fundament al credinţei. Este darul. Se impune de la sine şi nu poate fi decât recunoscut. Este o acreditare, o luare pe credit. Într-un anumit sens, în botez, Dumnezeu este cel care crede în om. Este o investire a lui Dumnezeu în om. Credinţa trecută prin botez va avea puterea extraordinară a smereniei:

"(...) bun, rău, puţin sau mult credincios, sunt totuşi botezat. E un fapt (...). Dacă-i aşa, apoi port indelebila pecete, ştampila, tatuajul, sunt şi eu pe veci însemnat cu fierul roşu al Blestematului şi Batjocoritului.

Nu sunt în regimentul de gardă al uhlanilor; dar sublocotenent în regimentul de infanterie Nr.743 cu garnizoana într-un sat de pe frontiera sud-estică tot sunt, tot ofiţer al armatei germane se numeşte că sunt" (218).

Nu întâmplător motto-ul Jurnalului lui Nicolae Steinhardt este cutremurătorul: "Cred, Doamne, ajută necredinţei mele". (Marcu 9, 24). Căci tot Jurnalul arată nu numai "saltul", aruncarea în "cuptorul încins", îndrăzneala alegerii, ci şi, mai presus de toate, taina credinţei izvorând neîncetat ***din*** Dumnezeu, susţinându-l pe om în întoarcerea sa către El, ***taina lui Hristos*** care îl cheamă şi îl află pe om.

§

Descriind un lung itinerariu spiritual, drumul de la chemarea clopotelor la aflarea suferinţei care numai prin asumare devine mântuitoarea Cruce, înregistrând toate treptele dorului de Dumnezeu, ale încredinţării, botezului, monahismului, cartea lui Nicolae Steinhardt ne redă ceea ce Sören Kierkegaard numeşte "at vorde Christen". Adică "a deveni creştin", în sensul unei deveniri care se întinde pe întreg parcursul unei existenţe, ajungând, ca să o spunem româneşte, la ***"biruinţa creştină în om"***. Ceea ce Kierkegaard numeşte "devenirea creştină" s-ar traduce în limbajul ortodoxiei - şi este aici vorba nu numai de limbaj, ci şi de o anumită nuanţare spirituală - şi prin "prefacere" şi "transfigurare". Prefacerea este marea temă a vieţii (şi a operei) lui Steinhardt.

Căci prefacerea este ceea ce "fericirea" arată. Nu este aici opoziţie între suferinţă şi fericire, ci o antinomie - contrariile sunt date laolaltă -, şi o prefacere paradoxală a suferinţei, prefacere a condiţiei umane, a omului şi chiar a materialului acestei lumi.

"Ni se cere (...)

Să considerăm fericirea drept prima noastră datorie.

Şi să nu uităm că prima datorie a creştinului este să ştie a suferi (...).

Să vedem în creştinism reţeta perfectei fericiri.

Şi totodată doctrina torturii fiinţei de către un Creator hotărât să ne vindece de cele ale lumii" (214-15).

Locurile torturii au fost pentru Steinhardt locuri ale fericirii şi ale transfigurării. - Să nu uităm, de altfel, că titlul de "Jurnal al Fericirii" este un titlu paradoxal, cartea acoperind mai ales perioada anilor 1958-1964, şi fiind deci ***"Jurnalul Suferinţei"***: al suferinţei transfigurate în fericire.

"Binecuvântată fii tu, închisoare", rosteşte Steinhardt la fel ca Soljeniţân:

"În mica celulă de la Zarcă, singur, îngenunchez şi fac un bilanţ. Am intrat în închisoare orb (...) şi ies cu ochii deschişi; (...) am intrat nemulţumit, ies cunoscând fericirea; (...) soarele şi viaţa îmi spuneau puţin, acum ştiu să gust felioara de pâine cât de mică; ies admirând mai presus de orice curajul, demnitatea, onoarea, eroismul; ies împăcat: cu cei cărora le-am greşit, cu prietenii şi duşmanii mei, ba şi cu mine însumi.

Stau deci în genunchi şi mulţumesc lui Hristos Dumnezeu (...)" (302).

Vindecat, transfigurat, fiinţă nouă. Cel ce păşeşte acum peste pragul închisorii către libertate, a aflat ce este libertatea. Şi totul se strânge laolaltă sub privirea recunoscătoare. Prefacere, transfigurare a fost în celula 34 de la Jilava, unde "bucuria - izvorâtă din aristocraţie, poezii şi sfidare - şi durerea (...) se amestecă atât de inextricabil încât totul, inclusiv durerea, se preface în fericire extatică şi înălţătoare" (33).

Prefacere a fost în celula 18 (de tranzit) - celula botezului. Prefacere în (şi prin) întreaga suferinţă care, asumată, a precipitat aflarea Adevărului, şi a fost ca un leac. Prefacere este în primul rând conversiunea trăită: "Creştinismul, scrie Steinhardt, e transmutaţie (...)a omului. ***Metanoia***. Aceasta e MINUNEA CEA MARE a lui Hristos Dumnezeu: nu înmulţirea vinului, peştilor, pâinii, nu tămăduirea (...), ci transformarea fapturii" (45).

Cu cât omul înaintează pe drumul spiritualităţii, către "marea taină finală a ortodoxiei: isihia şi rugăciunea inimii" (208), cu atât descoperă, prin transformarea sa, şi transfigurarea lumii. Căci totul este acum trăit nu din perspectiva morţii ci din "perspectiva inversată", a Învierii. Nu este aici vorba de "perspectivă" în sensul de "idee" a Învierii, ci în sensul "perspectivei inversate" a icoanei, căci este o trăire a Învierii ca o realitate deja simţită, deja prezentă. Realitate ascunsă a lumii, ascunsă în această lume, şi ascunsă lumii. Fericirea este a trăi "necontenit", cum spune Steinhardt, "bucuria învierii" (208). Căci Învierea este cea care, asumând suferinţa, o preface în (şi întru) bucurie:

"Prima datorie a creştinului: a fi fericit.

Prima datorie a creştinului: a simţi adânc nenorocirea condiţiei omeneşti.

Ieşirea din dilemă: soluţia dogmatică: credinţa în transfigurare şi înviere" (303).

Jurnalul lui Steinhardt poate fi citit ca o îndelungă predică, amplificată la dimensiunile unei întregi cărţi - şi ale unei întregi vieţi - asupra cuvântului Mântuitorului despre Fericiri (Matei 5, 3-12). Fericirea săracilor - în sărăcia Duhului, adică ştiindu-şi funciara insuficienţă, în sărăcia materială (flămânzii), în sărăcia istorică (în locuri unde nu e dreptate, nici măcar acea modestă, relativă, şi totuşi atât de dificilă, dreptate omenească) - , fericirea prigoniţilor şi a celor ce suferă... Această fericire nu este numai cea a promisiunii, a proiectării în ceea ce ***va să vină***, nu trebuie văzută numai în perspectiva viitorului, ci, aşa cum arată şi titlul cărţii (un jurnal înregistrează întotdeauna ceea ce are şi a avut loc), este prezentă aici, cum este prezent Iisus în inima celui care se roagă şi i se încredinţează, cum este prezentă Împărăţia Cerurilor care "s-a apropiat", care e deja aici, în mijlocul oamenilor, ascunsă în mijlocul lucrurilor. "Creştinismul, spune mereu Steinhardt, (...) e reţeta de fericire" (170). A fericirii ascunse, dăruite aici, anticipate, deja începute.

Fericirea este euharistică, ospăţul deja pornit, unde bucuria venind de dincolo de lume, se împarte fără a se micşora, modificând, fără să se vadă (la fel cum fericirea isihastului nici ea "***nu se prea vede***" - 181) aluatul acestei lumi. Fericirea este semn al unei prezenţe escatologice. "Fericiţi cei ce...", spune Iisus: aceasta înseamnă nu numai că aceştia se vor îndestula de fericire ci şi că ei (aceşti săraci, flămânzi şi plânşi) sunt deja, de acum, din chiar această lume şi această viaţă, fericiţi.

Lui Steinhardt, transfigurarea lumii, "Verklärung", acea regăsire a clarităţii, a transparenţei lucrurilor, îi apare mai ales ca o "dezvrăjire". Căci această lume stăpânită de diavol, care aparţine "en titre" prinţului ei, este aceeaşi cu lumea lui Dumnezeu, nu o alta. Diavolul nu crează - legendele bogomile greşesc afirmând-o - , nu este demiurg. Dar are puterea de a o face opacă, de a-i voala şi devia rostul:

"(...) diavolul, spune Steinhardt, nu a creat o a doua lume, tot asupra celei făurite de Dumnezeu lucrează; parazitar; e tot aceeaşi dar "vrăjită" şi asupra acesteia, imaginare (pentru că există prin ochii, conceptele, convingerile şi patimile noastre numai), este el voievod" (89).

Lumea - creaţie a lui Dumnezeu - şi imaginea ei deviată (acea imagine hâdă din oglinda deformantă a diavolului din "Crăiasa Zăpezii" de Andersen) se suprapun, devenind concomitente pentru noi. Lumea este în acelaşi timp infern -şi cine ar putea-o ignora în secolul nostru, se întreabă Steinhardt: "Abisul, situaţiile limită şi angoasa ieşită-n stradă şi postată pe la colţuri au arătat omului de rând al secolului al XX-lea că diavolul există şi că e aproape de el" (305) - şi lume scăldată în lumina şi harul lui Dumnezeu. Lume căzută şi a căderii continue, şi lume a minunii mereu prezente, cotidiene, a "şirul(ui) lung de minuni", prin care Dumnezeu cheamă şi aduce către Sine (113).

Credinţa nu ignoră realitatea răului, dar ştie tocmai că este o "irealitate", o "vrajă", care vrea să ascundă Adevărul. Fericirea creştină, care este transfigurare a omului, aduce simultan şi transfigurarea lumii, descoperirea chipului ei dezvrăjit, desluşirea, în pofida aparenţelor, a prefacerii ei întru Împărăţia lui Dumnezeu:

"(...) Ierusalimul ceresc nu va fi ***altă*** lume ci tot aceasta, dezvrăjită, cu alte sensuri şi valori, la alte niveluri de curăţenie şi intensitate (...)" (160).

§

Aşa apare Steinhardt prin mărturisirea sa: încălţat cu "opincile realităţii" şi descoperind sensurile realităţii, şi înălţat în credinţa Mântuirii.

Steinhardt, şi el "ostaş al lui Hristos", a fost în stare să vadă, cu o deosebită acuitate ceea ce este rău şi trebuie combătut cu statornic curaj: viciile inimii, răul din om, falsele şi ispititoarele idealuri şi idealisme, răul concentrat în fenomenele istorice trăite, răul împieliţat. (Da, cuvântul românesc trebuie să fie aici acela de rău "împieliţat", pentru a marca deosebirea radicală între Dumnezeu şi diavol: numai Dumnezeu se ***întrupează***, numai Dumnezeu devine om; diavolul însă nu poate decât să se ***împieliţeze***, adică să dea o impresie, fără să poată a se face om. Aceasta şi pentru că omul este "din neamul lui Dumnezeu", nu al diavolului. Limba română arată prin nuanţele ei - şi Steinhardt ne imboldeşte mereu să fim atenţi la adevărurile limbii - că numai lui Dumnezeu, şi nu diavolului, îi aparţine cu adevărat omul). Şi în acelaşi timp, Steinhardt, ca cel care a primit mila lui Dumnezeu, a privit mereu dincolo, dincolo de vraja pe care o ştie deja înfrântă, către lumina care, nevăzută dar deja trăită, preface totul, şi mai ales inima omului. Lumina taborică: "o lumină uriaşă - albă şi strălucitoare", acea lumină în care pictorii de icoane obişnuiesc să-l îmbrace pe Iisus în scenele pogorârii Sale în iad, lumina care eliberează de păcat şi de moarte, lumina care "va dura veşnic", care "creşte mereu", învăluie, înalţă, transformă totul, şi îl "***înlocuieşte***" pe om, devenind propria sa fiinţă... (94-95). Lumina lui Hristos, lumina harului, lumină neapusă, care cuprinde tot şi toate...

§

Acest eseu despre Steinhardt nu se poate încheia mai bine decât lăsându-l pe el să vorbească, lăsându-l pe Monahul Nicolae Delarohia să-şi cânte, trezind şi în noi bucuria de care avem parte, imnul său de slavă. Slavă pentru Vestea pururea nouă, proaspătă pentru darul primit:

"Există în ritualul iudaic, spune el, o rugăciune alcătuită dintr-un şirag de mulţumiri aduse lui Dumnezeu pentru toate binefacerile hărăzite poporului Său Israil. Ca refren ori stih intercalat după fiecare dar pomenit figurează vorbele ***dai lanu***, ce se tălmăcesc ***de ajuns nouă***. De n-ar fi decât că Domnul ne-a scos din pământul Egiptului, destul ar fi spre a-L binecuvânta şi a-I aduce slavă. De n-ar fi decât că a prefăcut marea în uscat, destul e spre a-L blagoslovi şi a nu înceta să-I mulţumim. De n-ar fi decât că ne-a hrănit în pustie... Şi aşa mai departe. Fiecare faptă a divinităţii, fiecare minune ajunge spre a stârni recunoştinţa norodului şi a-i provoca exclamaţia: ***dai lanu***!

Tot astfel, gândesc, orice evreu trecut prin Sfânta Taină a Botezului, căruia Domnul i S-a revelat şi care, acum, se numără printre "iudeii care au crezut în El" poate de asemenea striga: de ajuns făcut-ai, Hristoase, Dumnezeule, pentru mine! Pentru a fi desprins solzii care-mi acopereaù ochii, Îţi mulţumesc din toată inima, din tot sufletul, din tot cugetul şi toată virtutea mea. Doar atât de ai fi făcut după ce ai luat aminte la mine, cu vrednicie şi cu dreptate este să strig cu lacrimi: ***dai li***!

(...)

Pentru a-mi fi îngăduit să Te pot ruga, să Te iubesc şi să mă închin Ţie, de ajuns, prea de ajuns ca să binecuvântez Sfânt Numele Tău.

Pentru a fi sădit în mine nădejdea iertării şi a fi început să întrezăresc putinţa mântuirii - fii, Doamne, preamărit!

Pentru a-mi fi dat îndrăzneala să concep stabilirea unor relaţii de tip eu-tu cu Tine, Domnul şi Dumnezeul meu, mă minunez şi nepricepându-mă a spune altceva, strig: ***dai li***! (...)

Pentru a fi ieşit din tristeţe, mohoreală, jale, descumpănire, acedie (există o acedie a laicului, a necredinciosului), deznădejde şi a mă fi apropiat de starea fericirii.

Şi fiindcă, îndeosebi, m-ai socotit în măsură a înţelege şi a fi cu desăvârşire convins că Tu eşti Adevărul, Calea şi Viaţa".

"Ce-i datorez eu lui Hristos" în Protos. Ioanichie Bălan, ***Convorbiri duhovniceşti II***, 1990, pp. 703-707.

§

În Evanghelia lui Luca (17,11-19) se povesteşte că din cei zece leproşi pe care i-a vindecat Iisus, doar unul, cel care pe deasupra era şi străin, se întoarce pentru a-i mulţumi Domnului.

Acest al zecelea, făcând nezăbavnic cale întoarsă (metanoia), ca să se arunce, cu cântare de recunoştinţă, la picioarele Mântuitorului, trebuie să fi fost Nicolae Steinhardt...

LUMEA ARABĂ, adevăr și prejudecată

14. Islamul apusean

O analiză a Islamului apusean nu poate să facă abstracție de prezența musulmană în Marea Mediterană. După cucerirea Siriei și Egiptului, conducătorii musulmani și-au dat seama că siguranța stăpânirii coastelor nu este posibilă fără o flotă puternică. Într-un timp scurt au fost construite numeroase nave de război care, sub conducerea unor amirali destoinici, s-au dovedit superioare flotei bizantine, cucerind Ciprul și Rodosul. În acest proces de expansiune în bazinul Mării Mediterane, Corsica a fost ocupată în 809, Sardinia în 810, Creta în 823, Sicilia în 827 și Malta în 870. Nu au lipsit nici incursiunile de jaf, urmate uneori de ocupații temporare ale unor orașe din Italia. Palermo în 831, Messina în 843, Siracuza în 878. Când Fatimizii au luat locul Aghlabizilor la conducerea Egiptului, ei au preluat și stăpânirea Siciliei. Unul din guvernatorii insulei, Husein al-Kalbi, s-a declarat independent de Cairo și a întemeiat dinastia Kalbiților care a domnit până în 1061, când insula este ocupată de normani.

După ce și-au consolidat dominația asupra Mării Mediterane, sarazinii (în latină saracenus - denumire dată de istoricii antici locuitorilor din Sudul Arabiei; ulterior ea a fost extinsă asupra tuturor arabilor) și-au îndreptat privirile lacome spre orașele din Sudul Italiei.

În secolul IX pirateria devenise o îndeletnicire onorabilă pe care o practicau atât musulmanii cât și creștinii. Adevărate flote de război atacau așezările de pe coastă pe care, după ce le jefuiau, luau prizonieri numeroși locuitori spre a-i vinde ca sclavi. În anul 841 musulmanii au ocupat Bari, cea mai importantă bază navală bizantină de la Marea Adriatică. În anul următor, dând curs chemării ducelui longobard din Benevent care le-a solicitat ajutor în conflictele sale regionale, invadatorii arabi au măturat Italia în lung și lat, jefuind în drumul lor satele, ogoarele și mănăstirile. În anul 846, au debarcat la Ostia o mie de musulmani care au mărșăluit până la Roma. Ei au jefuit nestingheriți suburbiile orașului și bisericile Sf. Petru și Sf. Paul, după care, încărcați de prăzi, s-au reîntors la corăbiile lor.

Întrucât autoritățile laice s-au dovedit incapabile să împiedice expedițiile de jaf ale sarazinilor, Papa Leon IV a inițiat o coaliție a orașelor Amalfi, Napoli, Gaeta și Roma, a cărei conducere a preluat-o. În anul 849, sarazinii, încurajați de succesele anterioare, au invadat din nou Italia, dar flota aliată, binecuvântată de Sfântul Părinte, le-a administrat o înfrângere nimicitoare care însă nu a avut darul să pună capăt incursiunilor urmate de jaf. În 876, un detașament arab a jefuit Capania, iar Roma a fost pusă din nou în primejdie. Pentru a evita un nou atac asupra Orașului Sfânt, papa a acceptat să le plătească invadatorilor, anual, o importantă sumă de bani. Această înțelegere nu i-a împiedicat însă să-și continue incursiunile în restul Italiei. În anul 884, sarazinii atacă marea mănăstire de la Monte Casino pe care o incendiază. Și incursiunile pustiitoare vor continua nestingherite până când armatele Bizanțului sprijinite de detașamente ale orașelor din Sudul și Centrul Italiei au obținut o victorie decisivă în anul 916 pe râul Garigliano, punând astfel capăt unui tragic secol de invazii și umilințe.

Orice studiu asupra Islamului, oricât de sumar, nu poate să facă abstracție de Spania musulmană, acest avanpost al culturii și civilizației islamice înfipt pentru mai multe secole în inima Peninsulei Iberice. Pentru o înțelegere deplină a acestui important aspect din evoluția lumii islamice, să reamintim, pe scurt, desfășurarea expansiunii arabe spre Apus.

În timp ce Chalid și ceilalți generali ai Islamului înfăptuiau cuceriri spre Răsărit, la numai șapte ani de la moartea lui Mahomed, Amr ibn al-As pătrundea de la Gaza în Palestina și cucerea Pelusium și Memphis, înaintând spre Alexandria. Nevoia de a aproviziona săraca Arabie cu cereale i-a făcut pe arabi să grăbească cucerirea Egiptului. Locuitorii creștini ai acestei părți a Imperiului bizantin erau monofiziți și suferiseră persecuții din partea Bisericii de la Constantinopol. Consecința: arabii au fost primiți cu brațele deschise, în ciuda încercării armatelor imperiale de a stăvili înaintarea musulmanilor. Când, după aproape doi ani de asediu, Alexandria a capitulat, Amr a fost uimit de bogățiile pe care le-a găsit în oraș. Iată ce îi scria el califului Omar: *"Este cu neputință să enumeri bogățiile acestui oraș, sau să-i descrii frumusețile, vreau numai să amintesc că are patru mii de palate, patru sute de terme și patru sute de teatre"*. Amr a împiedicat jefuirea orașului, preferând plata unor contribuții în bani. Neavând înțelegere pentru certurile dintre creștini, a interzis monofiziților să se răzbune pe creștinii ortodocși și a decretat libertatea de credință.

În contextul ocupării Alexandriei se pune întrebarea dacă lui Amr i se poate pune în sarcină distrugerea bibliotecii de la Alexandria. Cea mai veche mențiune în legătură cu această tragică pierdere pentru cultura omenirii o datorăm unui om de știință musulman, Abd al-Latif (1162-1231), dar relatări mai amănunțite se găsesc într-un tratat de istorie universală scris de Bar-Habraeus (1226-1286), un evreu botezat din Siria. Conform spuselor sale, un om de știință alexandrin, Johannes Philoponos, l-a rugat pe Amr să-i încredințeze biblioteca. Amr a cerut încuviințarea lui Omar, de la care a primit următorul răspuns: *"Dacă acește scrieri grecești corespund cu Cartea lui Dumnezeu, atunci nu au nici o valoare și nu merită să fie păstrate, căci avem Coranul, dacă însă sunt în contradicție cu Coranul, atunci ele sunt periculoase și trebuie distruse"*. O altă versiune menționează un răspuns mai laconic: *"Arde biblioteca, deoarece ea este conținută într-o singură Carte, Coranul"*. După Bar-Hebraeus, Amr ar fi distribuit cărțile din bibliotecă băilor din oraș și, timp de șase luni, acestea ar fi încălzit apa cu papirusuri și role de pergament.

Față de această explicație a distrugerii bibliotecii din Alexandria, pentru restabilirea adevărului istoric, trebuie făcute următoarele precizări. O parte a cărților din bibliotecă a fost distrusă în anul 392 de către patriarhul Theophilos în cadrul unei acțiuni de epurare izvorâtă din spiritul de intoleranță creștină. Ceea ce a rămas s-a deteriorat, ca urmare a dezinteresului manifestat pentru scrierile rămase și a neglijenței. De asemenea trebuie menționat că nici unul din istoricii creștini care au trăit de-a lungul a cinci secole de la data la care a fost ocupată Alexandria nu relatează nimic în legătură cu arderea bibliotecii.

Fiecare cucerire creează granițe noi care trebuie apărate, ceea ce atrage după sine nevoia altor cuceriri. Pentru a proteja hotarul apusean al Egiptului musulman de eventuale atacuri din partea Cirenaicii bizantine, o armată de 40000 de musulmani a pătruns prin pustiu până în apropiere de Cartagina. Conducătorul acestei armate, printr-un gest simbolic, și-a înfipt sulița în nisip, într-un punct la aproximativ 130 km de actualul Tunis. În acel punct s-a pus temelia unuia din cele mai importante orașe ale Islamului apusean, Kairouan. Încercările bizantinilor de a opri acest marș victorios au fost zadarnice, mai ales după ce populația berberă s-a convertit la islamism.

După cucerirea Africii de Nord, din ordinul lui Musa ibn Nusayr, guvernatorul provinciilor africane ale Imperiului, generalul berber Tariq, în fruntea unei armate alcătuită din 7000 de berberi și 300 de arabi, a trecut pe teritoriul Spaniei (710), înfrângând rezistența opusă de vizigoții lui Roderich. De numele acestui general berber este legată actuala denumire a stâncii de la picioarele căreia musulmanii au pătruns în Europa. Arabii au denumit această stâncă Gebel al-Tariq (stânca lui Tariq), denumire din care europenii au făcut Gibraltar.

Cucerirea Peninsulei Iberice este desăvârșită de Musa care în fruntea a 25000 de musulmani zdrobește armata lui Roderich care număra 90000 de oameni. Biruitorul s-a purtat blând cu populația, confiscând numai bunurile celor care opuseseră rezistență armată. Nu au fost impuse impozite mai ridicate decât cele pe care le percepuseră regii vizigoți și, fapt destul de rar întâlnit în istoria Spaniei, a fost decretată libertatea religioasă.

Setea de cuceriri nu cunoaște însă margini. Deîndată ce și-au consolidat poziția în Spania, arabii au trecut Pirineii în Galia cu intenția fermă de a transforma întreaga Europă într-o provincie a Damascului. Între Tours și Poitiers, la o mie de mile de Gibraltar, armata musulmană s-a ciocnit cu forțele creștine conduse de Eudes, ducele Aquitaniei și de Carol, ducele Austrasiei (732). Într-una din cele mai hotărâtoare bătălii din istorie care a durat șapte zile, musulmanii au suferit o grea înfrângere. Din nou, credința a milioane de oameni a fost decisă într-un război, căci dacă victoria ar fi surâs musulmanilor, astăzi Europa ar fi scris de la dreapta la stânga. De la acea dată ducele Carol a devenit Carolus Martellus, Charles Martel, Carol Ciocanul.

În anul 735, musulmanii și-au reînnoit încercările de a pătrunde în Galia, cucerind Arles, iar în 737 au ocupat Avignonul și au jefuit Valea Rhonului până la Lyon, dar nu au reușit să-și consolideze pozițiile câștigate. În anul 759, Pippin cel Scurt i-a izgonit definitiv din Sudul Franței. Cei patruzeci de ani cât musulmanii s-au găsit în Languedoc nu au rămas însă fără urmări. Ei au lăsat în urma lor amintirea spiritului de toleranță religioasă, care va contribui la evoluția spirituală ulterioară a acestei regiuni din Franța.

Califii de la Damasc au subestimat Spania. Până în 756 ea a fost considerată numai ***"Provincia Andaluzia"***, fiind guvernată de la Kairouan. În anul 755, pe pământul Spaniei și-a făcut însă loc o figură romantică. Este vorba de singurul descendent din familia Omayyazilor care a reușit să scape cu viață din masacrul în care toate rudele sale au fost ucise în anul 750 când Abbasizii au răsturnat califatul Omayyad. Abd-ar-Rahman, nepotul califului Hișam, hăituit de urmăritori, a trecut înot Eufratul și după ce a străbătut Palestina, Egiptul și Nordul Africii a ajuns în Maroc. Știrile despre revoluția Abbasizilor i-au făcut pe arabii credincioși Omayyazilor din această parte a Imperiului să se teamă că vor pierde drepturile și privilegiile primite de la dinastia înlăturată. Ei i-au cerut acestei ultime mlădițe a Omayyazilor să se pună în fruntea lor și Abd-ar-Rahman a acceptat. Sosit pe pământul Spaniei, el a fost numit ***"Emir de Cordoba"*** (756) și a preluat conducerea provinciei rebele. Pentru a-l înlătura pe răzvrătit, al-Mansur a trimis o armată, care însă a fost învinsă și proaspătul emir a trimis capul învinsului la Mecca, drept semn al independenței sale față de Bagdad. De la această dată, Spania musulmană își va urma propriul său drum, devenind unul din cele mai înfloritoare centre de cultură și civilizație din lumea islamică. (va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

Carol Martell - Învingătorul arabilor în bătălia de la Tours și Poitiers (732)

Evreii în ROMÂNIA

Războiul pentru întregirea României

În August 1916, după doi ani de încordată neutralitate, România intră în război alături de Antantă pentru înfăptuirea idealului de *"Unire a românilor de pe cele două părți ale Carpaților"*, așa cum glăsuia manifestul regal adresat populației.

Pentru realizarea acestui țel măreț, toată armata română a fost mobilizată. Au fost chemați sub arme 833758 oameni de trupă comandați de peste 18000 de ofițeri. Acest număr va crește în scurt timp la 1083000 ostași prin chemarea sub drapel a tinerilor de la 18 la 20 de ani. În felul acesta 15% din populația țării, adică totalitatea bărbaților în vârstă de 18-45 de ani a participat la efortul de război al României. Desigur că în acest număr sunt incluși și cetățenii de naționalitate israelită, dar câți evrei anume au îmbrăcat haina militară în noaptea de 27-28 August 1916, este greu de spus. O aproximație ar fi posibilă, aplicând proporția de 15% totalului populației evreiești existente în România la data mobilizării, dar tocmai acest total este greu de precizat.

Dacă luăm drept bune cifrele furnizate de Uniunea Evreilor Pământeni, în România Mică ar fi existat numai 300000 de evrei. Cum însă este știut că evreii au avut întotdeauna interesul să-și ascundă puterea numerică, vom face apel și la alte surse. B.P.Hașdeu aprecia numărul evreilor la o cincime din populația totală, C.Negri la a șaptea parte, iar M.Eminescu găsea 600000 de *"lipitori"*. Jean Lévy se fixa asupra cifrelor de 30000 de evrei în Muntenia și 370000 în Moldova. În lucrarea sa *"La question juive en Roumanie au point de vue juridique et social"* - Paris 1882, J.Tanoviceanu afirma că în România trăiau peste 400000 de evrei. A.C.Cuza crede că numărul lor este de 500000, cifră cu care și Nicolae Iorga este de acord și pe care o considerăm ca exprimând realitatea.

În raport cu numărul de 500000 de evrei existenți în România la data mobilizării din 1916 ar însemna că 15% din acest număr, adică 75000 de evrei au fost chemați sub drapel, participând ca cetățeni loiali la războiul purtat de țara în care trăiau, țară pe care ar fi avut datoria să o considere drept patria lor. În realitate lucrurile s-au petrecut cu totul altfel. Dar înainte de a prezenta faptele, să facem precizarea că afirmațiile de mai jos nu se referă la totalitatea evreilor aflați sub arme ca ostași români, ci numai la marea lor majoritate. Printre ostașii români de naționalitate evreiască au existat elemente cu un comportament ireproșabil. Aceste elemente s-au achitat onorabil de sarcinile pe care le-au primit în cadrul oștirii și sfârșitul războiului i-a găsit purtând pe piept decorații dobândite pentru ***"serviciul credincios"*** în slujba Țării. Din păcate, această categorie de evrei reprezintă numai o minoritate a cărei loialitate față de Statul Român este umbrită de incapacitatea funciară a israeliților de a se integra ca cetățeni deplini în societatea în mijlocul căreia trăiesc.

§

Din toate îndatoririle pe care evreii de pretutindeni aveau obligația să le respecte, se pare că satisfacerea serviciului militar era cea mai apăsătoare. Să nu uităm că una din cauzele care i-a împins spre Principate din Polonia, Bucovina și Rusia a fost tocmai fuga de recrutare. Toate mărturiile timpului ne arată că evreii nu s-au împăcat niciodată cu serviciul militar și totodată armata a avut oroare de ei fiindcă, din totdeauna, ei au introdus coruperea funcționarilor, influențele de tot felul, simularea bolilor, falsurile în acte de stare civilă, substituirea de persoane pentru a fi scutiți de armată și dacă totuși erau obligați să se prezinte în fața comisiilor de recrutare, o făceau cu gândul de a fi respinși și dispensați ca inapți pentru un motiv oarecare.

O altă trăsătură care l-a caracterizat pe evreu în postura de soldat a fost *"frica"*, *"lașitatea"*, devenite proverbiale. În anecdotica populară, **"Ițic"** a fost prototipul fricosului, ceea ce nu corespunde câtuși de puțin adevărătului fond al sufletului iudaic. Istoria evreilor conține nenumărate pagini în care evreii au dat dovadă de un eroism impresionant, iar armata actualului Stat Israel este un model desăvârșit, demn de urmat, atât sub aspectul organizării cât, mai ales, al eroismului ostașului evreu pe câmpul de luptă. O contradicție care pune încă o dată în evidență incapacitatea structurală a evreilor de a se pune în slujba oricărei alte cauze, în afara mesianismului iudaic, oricât de dreaptă și de adevărată ar fi aceasta.

§

După datele furnizate de Alianța Israelită Universală, în August 1916 au fost mobilizați circa 32000 de soldați, gradați și ofițeri auxiliari evrei. Aprecierile făcute la adresa comportamentului lor ca ostași nu sunt prea măgulitoare din punctul de vedere al valorilor civice și ostășești unanim recunoscute. Se pare însă că evreii se ghidează după îndreptarele unei scări de valori specific iudaice în raport de care au acționat consecvent. Din cei 32000 de evrei mobilizați, 26000 - adică 82% - au dezertat la inamic, au spionat, au comis acte de trădare sau au pactizat cu inamicul în teritoriul ocupat.

De felul în care evreii s-au purtat în Războiul pentru Reîntregire, generalul Panaitescu ne lasă o serie de însemnări cu valoare de certificat din cuprinsul cărora cităm: *"Prezența jidanilor în mijlocul trupei este o mare nenorocire. În primul rând, în loc să stăm cu ochii la inamic, trebuie să păzim pe incorigibilii dezertori. Al doilea, fuga lor ne demoralizează soldații. În fine, inamicul știe de la acești fugari care este situația trupelor noastre și este la curent cu toate mișcările pe care vrem să le facem"*. Din arhivele statului major al diviziei VI, reiese că în general, au dezertat la inamic, față de 0,18 % români, 4,72 % evrei sau, pentru un dezertor român, 26 dezertori evrei la inamic. Această situație i-a determinat pe toți comandanții de unități de pe front să scoată evreii de pe liniile de bătaie și să-i verse la serviciile auxiliare sau sedentare.

Dar evreii nu s-au mulțumit numai să se sustragă obligațiilor ostășești în timp de război. Despre tratamentul pe care l-au aplicat inamicii noștri prizonierilor de război s-a scris, destul de amănunțit, la timpul său. Euforia victoriei a făcut însă ca suferințele de atunci să fie uitate și odată cu ele și făptașii. Iată ce scrie Constantin Kirițescu în ***"Istoria războiului pentru întregirea României"*** în legătură cu viața prizonierilor de război români în lagărele germane. *"Tratamentul la care erau supuși prizonierii români din lagărele germane era un tratament de epuizare fizică și ucidere lentă... Pe lângă maltratările suferite din partea dușmanului, se mai adăugau cele suferite din partea unor camarazi de arme. Unii dintre soldații evrei, prizonieri, mulțumită cunoștinței limbii germane pe care o vorbeau în jargon, s-au impus ca tălmaci și au ajuns repede să capete rolul de supraveghetori ai prizonierilor români. Unii dintre dânșii au abuzat în chip odios de acest rol"*.

§

Însă adevăratele sentimente nutrite de evrei față de populația românească au ieșit la iveală în teritoriul ocupat de inamic în urma înfrângerilor suferite de armata română în toamna lui 1916. Desigur, au fost și mulți români, chiar prea mulți, care au pactizat cu ocupanții, dar evreii, fără excepții, după ce au dezertat din unitățile lor care se retrăgeau în Moldova, s-au pus cu trup și suflet la dispoziția germanilor. Constantin Kirițescu în lucrarea citată mai sus face următoarele mențiuni în acest sens. *"O parte din populația evreiască din teritoriul ocupat, neasimilată sufletește cu poporul român, s-a pus deodată în serviciul ocupantului, devenind instrumentul său de exploatare, de împilare și de batjocorire a populației băștinașe"*.

Pentru orice deplasare, fiecare locuitor, *"bărbat sau femeie, bătrân sau copil"*, ne spune în continuare Constantin Kirițescu, trebuia să posede un bilet de legitimație, *"celebrul ausweiss"*. Pentru anumite ocupații deosebite, cum ar fi deplasările prin țară sau introducerea de alimente în oraș se cereau ausweiss-uri speciale. *"Acestea se eliberează aproape numai evreilor, și ele determină o curioasă schimbare la fața a comerțului. Numeroase case de comerț despuiate de stocul lor de mărfuri, condamnate la pieire din cauza stagnării complete a afacerilor se închid și în locul lor apar băcănii înființate de posesorii diferitelor ausweiss-uri, aproape toți evrei"*.

În domeniul relațiilor dintre populația băștinașă și autoritățile de ocupație, evreii au fost omniprezenți. Deoarece marea majoritate a românilor nu cunoșteau limba ocupantului, acest fapt *"... impuse pe evrei ca mediatori. Aproape nu există ramură de activitate administrativă, polițenească și mai ales economică, în care evreul să nu apară ca mediator oficial, sau ca interpus clandestin"*.

Începând cu luna decembrie 1916 și până în vara lui 1917, arestările s-au ținut lanț. *"Înalți magistrați sau funcționari, profesori de universitate sau de liceu, ziariști, oameni politici, avocați, medici, proprietari agricoli, industriași, erau smulși cu brutalitate din locuințele sau birourile lor, sau chiar pe stradă, de polițistul german, însoțit de un inevitabil tălmaci evreu, și încarcerat în beciurile Comandaturii germane"*.

O situație similară se petrece și în sânul justiției. *"Majoritatea avocaților români n-au recunoscut tribunalul de asediu și s-au abținut de a pleda înaintea lui. A pledat totuși un număr de avocați, în mare majoritate evrei, cărora cunoștința limbii germane le ușura împlinirea acestei sarcini, iar lipsa de scrupule naționale nu le-o îngreuna"*.

În urma izbucnirii revoluției bolșevice, Rusia iese din război și încheie la 3 Martie 1918 pacea de la Brest-Litovsk. Rămasă singură în fața forțelor copleșitoare ale Puterilor Centrale, România este nevoită să ceară mai întâi un armistițiu și apoi să semneze la 7 Mai 1918 tratatul de pace de la București. Să menționăm în acest context că pe lângă înrobirea economică și pierderile teritoriale, acest tratat impunea României ca toți dezertorii și spionii să fie amnistiați prin dispoziția rușinoasă și imorală care suna astfel: *"România acordă o amnistie completă supușilor săi pentru conduita lor politică în timpul războiului sau pentru conduita lor militară - bazată pe motive politice"*. Iar pentru a produce ațâțări și resentimente în sânul populației, *învingătorii impuneau rezolvarea chestiunii evreiești prin naturalizarea în masă a evreilor români.*

§

Cât de ostili au fost evreii față de eforturile de a se înfăptui unirea tuturor provinciilor locuite de români într-un singur stat național se vede limpede din acțiunea de dezarmare și arestare a detașamentului de voluntari ardeleni, acțiune care a avut loc în ziua de 6 ianuarie 1918 în gara Chișinău. (Faptele sunt relatate pe larg în lucrarea *"Basarabia 1918 - Testament pentru urmași"*, apărută în Germania în anul 1988, avându-i ca autori pe cunoscuții luptători basarabeni pentru Unire, Pantelimon Halipa și Anatolie Moraru).

În perioada de cristalizare a actului Unirii Basarabiei cu România s-a înființat Regimentul I infanterie moldovenesc. Din dorința de a se proceda cât mai democratic s-a acceptat ca în cadrul acestui regiment să fie încadrată o companie alcătuită numai din evrei. La data amintită - 6 Ianuarie 1918, în gara Chișinău a sosit de la Kiev cu destinația Iași un detașament de voluntari ardeleni. Din proprie inițiativă, compania evreiască sub comanda unui oarecare Levenzon a luat, fără nici o aprobare, drapelul tricolor al regimentului și la ora 2 după miezul nopții s-a prezentat la gară, somând detașamentul de ardeleni să depună armele și să se predea. *"Ardelenii văzând că pe peronul gării compania purta în fruntea unității sale un drapel tricolor, erau foarte nedumeriți. Ei credeau că acea companie era moldovenească, deoarece avea drapelul nostru tricolor"*, relatează Pantelimon Halipa. *"După o scurtă discuție cu comandantul gării, ofițerii ardeleni au hotărât să nu tragă în tricolor și să se dezarmeze... Bieții ardeleni n-au ajuns la câmpul de luptă pentru a apăra patria comună, ci au fost închiși și bătuți pe teritoriul fraților moldoveni... După cum s-a constatat la o anchetă făcută de căpitanul Andronachi Gh., comandantul miliției din Chișinău, detașamentul ardelenesc a avut asupra sa foarte puține arme, iar compania lui Levenzon, în plină noapte, când toți voluntarii dormeau, a tras rafale de focuri asupra vagoanelor unde dormeau ardelenii și a rănit foarte grav o mulțime de ostași; pe podelele vagoanelor erau lacuri de sânge și erau și vagoane distruse"*.

§

Și dacă la acest capitol este necesar un epilog, acesta nu poate fi decât menționarea Decretului Lege No.3902 din 29 Decembrie 1918, în virtutea căruia toți evreii din Vechiul Regat născuți în țară, precum și toți cei care au fost mobilizați în vreuna din campaniile de la 1913 încoace erau naturalizați în bloc. Această măsură a fost însă numai începutul. Va urma tratatul de la St.Germain din 1919 - cel cu umilitoarea clauză a minorităților, iar apoi Constituția din 1923 cu articolul 133.

(va urma)

marginalii

Editura "Deisis" din Alba Iulia (cea care ne oferise anul trecut o frumoasă ediție în două volume a tratatului de *Ascetică și mistică ortodoxă* al Părintelui Stăniloae) a editat recent volumul *Între iadul deznădejdii și iadul smereniei*, cuprinzînd "însemnările duhovnicești" ale Cuviosului Siluan Athonitul, "poate cea mai remarcabilă figură a spiritualității ortodoxe a secolului nostru". Este vorba de schimonahul rus Siluan Ivanovici Antonov (1866-1938), ce s-a osîrdit vreme de 46 de ani la Sfîntul Munte Athos (1892-1938), fiind canonizat în 1987 (actul de canonizare, în fruntea căruia stă semnătura Patriarhului Ecumenic Dimitrios I, este reprodus în ediția românească la pp.5-6). Suficiente date biografice, dar și autorizate comentarii teologice, pot fi găsite în studiul introductiv semnat de Diacon Asistent Ioan I. Ică-jr. (pp.7-39). Cel mai important monograf de pînă azi al Cuviosului Siluan rămîne Arhimandritul Sofroni Saharov (a se vedea, mai ales, *Starets Silouane, Moine du Mont Athos. Vie - Doctrine - Écrits*, Éditions Présence, Paris, 1973).

Prezenta versiune românească, în lipsa originalului grecesc, a fost realizată, prin "confruntarea minuțioasă" a versiunilor engleză, germană și franceză, de către Pr. Prof. Ioan Ică și de către semnatarul paginilor introductive.

Materia cărții este împărțită în XX de capitole (structura ei, aparent eterogenă, este unificată esențial de duhul care o străbate). "Descoperite după moarte în chilia sa, însemnările cuprinse în volumul de față - scrie autorul Introducerii - constituie unul dintre cele mai tulburătoare documente spirituale ale epocii noastre", revelîndu-ne "fantastica aventură interioară a sfințeniei", în care inima răstignită a Sfîntului "atinge în același timp Raiul și Iadul... Nu orice iad, ci Iadul Smereniei și Iubirii lui Hristos, singurul în stare să copleșească iadul deznădejdii - experiența cotidiană a epocii noastre".

Viața de sfințenie și adîncimea duhovnicească a acestor atît de vii însemnări fac din Cuviosul Siluan cea mai importantă personalitate duhovnicească a Rusiei și poate a întregii Ortodoxii, de la Sf. Serafim din Sarov încoace (oare cînd se vor edita în românește și învățăturile rămase de la acesta din urmă, eventual excelenta monografie a Irinei Gorainova, *Viața și învățătura Sf. Serafim din Sarov*, tradusă de multă vreme din franceză, dar circulînd pînă azi doar în exemplare dactilografiate?).

Editura "Humanitas" continuă masiva editare în românește a operei lui Mircea Eliade. Dintre titlurile apărute în acest an se cuvine menționat mai ales volumul *Nostalgia originilor. Istorie și semnificație în religie* (cartea a apărut inițial în limba franceză, Gallimard, Paris, 1971, cu subtitlul "Méthodologie et histoire des religions", înlocuit încă de la ediția italienească din 1972 cu acela de "Storia e significato nella religione"). Traducerea românească este semnată de neobositul Cezar Baltag (neîndoielnic, alături de soții Maria și Cezar Ivănescu, cel mai vrednic traducător român, din opera teoretică a lui Mircea Eliade).

Tot Editura "Humanitas" ne oferă, în traducerea romanistului Coman Lupu, cartea *Revolta maselor* (datînd, în forma ei de bază, din 1926-30) a filosofului spaniol José Ortega y Gasset (1883-1955). Editorii ne-o recomandă drept "cea mai cunoscută carte a lui Ortega y Gasset", deși mai corect ar trebui spus că este doar cea mai cunoscută dintre scrierile sale cu problematică *social-politică* (marcate toate - *nota bene* - de un soi de "stîngism superior", dacă se poate spune astfel). Editura "Humanitas" continuă să rămînă tendențios orientată ideologic, dovedind că filiația masonică a numelui pe care îl poartă nu este doar o simplă speculație denigratoare...

Cartea istorică a fost și ea bine reprezentată în ultimul timp. În afara reeditării amplelor sinteze ale lui A.D. Xenopol și N. Iorga (la care ne-am referit în Numerele anterioare), alte titluri se cuvin menționate măcar în treacăt. Astfel, Editura Enciclopedică, în aceeași colecție ("Biblioteca Enciclopedică de Istorie a României") cu *Romanitatea Românilor. Istoria unei idei* a sasului Adolf Armbruster, ne pune la îndemînă și volumul *Românii în secolul al XIII-lea* de d-l Șerban Papacostea (cartea se subintitulează: "Între cruciată și Imperiul Mongol"). Noua Fundație Rompres editează *Istoria presei românești* de N. Iorga (utilă mai ales pentru presa secolului al XIX-lea).

Tot o carte de istorie ambiționează să fie și cea semnată de publicistul Valentin Hossu-Longin, *Monarhia românească* (Editura "Litera", București, 1994). Avem, în aproape 200 de pagini, o încercare de sinteză asupra istoriei românești de la 1866 la 1947, privite prin prisma instituției monarhice. O atenție deosebită este acordată lui Ferdinand Întregitorul și "epopeei" primului război mondial, ce a probat definitiv și indiscutabil loialitatea față de România a dinastiei de Hohenzollern. Deși nu aparține unui profesionist al istoriografiei, cartea este foarte utilă, risipind, pentru orice ins rezonabil, multe din nelămuririle sau prejudecățile privitoare la instituția monarhică din România modernă. Ea se adaugă volumelor de interviuri cu M.S. Regele Mihai I realizate de d-l Mircea Ciobanu (volume ce au constituit și principala sursă bibliografică mai recentă pentru autorul *Monarhiei românești*). Că d-l Valentin Hossu-Longin colportează și opinii sau fapte discutabile, asta era oarecum fatal; problema *Monarhiei* ca instituție este însă una, iar problema *feluriților monarhi* este alta... Lucrurile nu trebuie confundate, iar d-l Valentin Hossu-Longin, în virtutea "obiectivității" pe care și-a propus-o, trebuie să recunoaștem că *a încercat măcar* să nu încurce pălăriile... Cartea se încheie astfel: "La începutul lui ianuarie '48, Suveranul și familia regală au plecat din țară. Prin decizia C.M. nr.797 din 22 mai 1948, Regelui, născut și crescut în România, i s-a retras naționalitatea română! Această aberație juridică... funcționează și astăzi, neocomuniștii interzicîndu-i să vină la sărbătorirea Zilei Naționale de 1 Decembrie 1993, fiindu-le teamă că se vor repeta manifestările de dragoste din zilele Sfintelor Paști 1992, cînd numai în București l-au întîmpinat și aclamat peste o jumătate de milion de oameni!". De aici se deschide o altă discuție - cea a *actualității* problemei monarhice - care nu se va încheia probabil prea curînd și va angaja mult mai vii pasiuni și interese... Dar această din urmă problemă nu va putea fi abordată *în mod onest* la nivel național pînă ce poporul român nu va ajunge să-și cunoască istoria nemistificată, fie și numai la nivelul elementar pe care ni-l propune cartea în discuție.

Depășind țarcul istoriografiei naționale, să consemnăm și că la Editura Meridiane, în colecția "Biblioteca de artă" (seria "Arte. Civilizații. Mentalități"), ce pare a cunoaște un îmbucurător reviriment în vremea din urmă, a apărut (trad. rom. Ion Herdan) densa lucrare colectivă *Istoria vieții private. De la Imperiul Roman la anul o mie*, coordonată de Phillippe Ariès și Georges Duby. Adaptîndu-se formatului colecției, editorii români au scos-o în două volume. De fapt, monumentala lucrare despre *Istoria vieții private* va cuprinde pînă la capăt, în versiune românească, nu mai puțin de 10 volume, ce "se constituie într-o istorie coerentă și fascinantă a formelor pe care le-a cunoscut viața privată a generațiilor care s-au succedat din antichitate pînă în zilele noastre" (lămurire de pe ultima copertă).

În acest an s-a reeditat, la Fundația Culturală Română din București, și excelentul *Eseu despre lumea lui Caragiale* (supraintitulat acum, mai publicistic, *Marea trăncăneală*) al criticului literar Mircea Iorgulescu; o carte despre trista și incomoda *actualitate* a lui Caragiale în lumea românească (dominată și astăzi de "miticism" și de "retorica pișicheră"). Apărută, în prima ediție, mult înainte de evenimentele din '89, cartea a fost receptată încă de pe atunci ca un pamflet politic camuflat (de altfel, în scurtă vreme, autorul va părăsi țara, astăzi fiind un asiduu colaborator al posturilor de radio occidentale în limba română). Actualitatea cărții - ieri ca și azi - nu trimite doar spre perenitatea lui Caragiale, ci constituie, în aceeași măsură, o dovadă că lucrurile s-au schimbat prea puțin în esența lor de la bîlciul comunist de ieri la bîlciul neocomunist de azi... Unde d-l M. Iorgulescu ni se pare amendabil (ca și alți "caragializanți" de astăzi, de la "liber-schimbistul" fedesenizat Ștrul Cazimir pînă la gruparea iudaizantă de la "Dilema") este în tendința de *a reduce românismul la caragialism*, bagatelizînd astfel profilul moral-spiritual al lumii moderne românești. Nu de *adevărul* incomod (dar și "terapeutic", în fond) al cărții d-lui Iorgulescu ne temem, ci de *absolutizarea* lui perversă în anumite conștiințe dizolvante. (Și cazul revistei "Cațavencu" ar trebui discutat mai serios într-o zi!).

La Editura "Gordian" din Timișoara a văzut lumina tiparului volumul de 142 de pagini al d-lui Dr. Faust Brădescu (care trăiește actualmente la Paris), *Studii legionare postbelice* (este prima carte a autorului care se tipărește în țară; amintim că d-l Faust Brădescu este biograful lui Horia Sima și unul dintre cei mai prolifici publiciști legionari în viață; în *Bibliografia legionară* - cea mai recentă, din cît avem cunoștință - alcătuită de d-l Ioan Boacă și apărută în 1993 în Statele Unite, d-l Faust Brădescu este înregistrat cu 33 de titluri). În volumașul scos de editura timișoreană (lipsit, din păcate, de un *Cuprins* analitic) sînt însumate de fapt două lucrări: "Neutralitate și supraviețuire" și "Ideea de libertate în epoca umanistă" (sistematizate, fiecare în parte, în mai multe capitole și subcapitole). Autorul merge pe calea deschisă de Horia Sima prin *Menirea naționalismului*, adică spre o reconsiderare a ideilor fundamentale ale naționalismului creștin în noul context european, fără a renunța la principii, dar încercînd mlădierea pe realitățile complexe ale contemporaneității.

Și d-l Marian Munteanu, în publicația "Mișcarea", găsește de cuviință să facă public ceea ce a priceput dumnealui, din perspectiva altei generații, din fenomenul legionar. Sînt și multe aspecte de înțelegere și aprobare a legionarismului, pe fondul unei netăgăduite sensibilități național-creștine, ceea ce nu se poate spune și despre d-l Ilie Bădescu, surprinzătorul mentor spiritual al Mișcării Pentru România, ale cărui afinități ne duc într-o cu totul altă direcție... Ce vă spune înșirarea elogioasă a unor nume precum Paul Anghel, Ion Gheorghe, Eugen Barbu, Fănuș Neagu, Ion Lăncrănjan, Edgar Papu, Mihai Ungheanu?! (A se vedea, pentru detalii, interviul acordat de d-l Bădescu, sub titlul "Despre intelectuali și rosturile lor", tînărului Dan Dungaciu, un interlocutor ridicol de comod, în "Mișcarea", Nr.6/1994, p. 8). Altminteri trebuie să recunoaștem că "Mișcarea" a căpătat o oarecare consistență, punînd cu îndrăzneală degetul pe multe din rănile lumii românești de astăzi, într-un stil publicistic ce pare să se fi vindecat, în bună măsură, de teribilismul vulgar al începuturilor...

Și pentru că tot a venit vorba de publicații periodice, semnalăm că la Giessen, în Germania, continuă să apară "Renașterea" (Revistă de cultură și atitudine națională) condusă de d-nii Grigore Schileru și Ovidiu Vuia. "Renașterea" tinde să devină, valoric, a doua publicație românească cu orientare *de dreapta* din exil, după excelentul "Cuvînt Românesc" de la Hamilton (Canada). Din păcate aceste două reviste sînt prea puțin cunoscute în țară (unde presa de dreapta continuă să se limiteze la "Gazeta de Vest", "Mișcarea", "Puncte Cardinale" și noua serie a "Gîndirii" de la Sibiu, căci caricatura publicistică numită "Noua Dreaptă" nu poate fi luată în serios decît de d-l Dan Iosif de la Cotroceni!).

Răsfoind Numărul 5 (din martie '94) al "Renașterii", aflăm, între altele, cîteva interesante texte ale prolificului eseist Ovidiu Vuia (unul consacrat lui Aron Cotruș, de al cărui "expresionism", supralicitat de critica marxistă, autorul se îndoiește; unul consacrat raporturilor dintre gîndirea lui Petre Țuțea și cea a lui Nae Ionescu; în fine, unul consacrat morții mărturisitoare a preotului-poet Al. Mateevici din Basarabia), un articol cu ton pamfletar al d-lui Dr. Mircea Alexe (în care autorul își propune "demitizarea" postului de radio "Europa Liberă", pe care-l găsește culpabil de atitudini antiromânești, promasonice și chiar procomuniste!), precum și cîteva considerații utile ale d-lui Eftimie Vornic despre adeseori neglijata legătură dintre experiențele "pedagogice" ale sinistrului Macarenko și "experimentul Pitești" (cu dese referiri la cartea *Mărturisiri din mlaștina disperării* a fostului "piteștean" D. Gh. Bordeianu). Ca de obicei, Numărul este împănat cu versuri (și aici d-l Ovidiu Vuia fiind "vioara întîi"). Merită reținută, din rațiuni extraestetice, poezia închinată lui Ilie Ilașcu ("Unui mare patriot basarabean"): "Te-admiră în luptă poporul de daci,/ Cu pieptul de fier contra hoardelor toate / Cătușele neamului să le desfaci, / Ilașcule frate, Ilașcule frate! (...) Putere credința ta ne-mprumută; / Avîndu-te-n gînd, pînă-nvingem ne-om bate; / Mort unul, învie în locu-i o sută, / Ilașcule frate, Ilașcule frate!".

Răzvan CODRESCU

PREȚUL TRĂDĂRII

Vizita în România de la sfârșitul lunii martie a ministrului rus al apărării, generalul Pavel Graciov, a oferit înaltului demnitar prilejul unei declarații, pe cât de cinică, pe atât de în flagrantă contradicție cu adevărul istoric. Fără nici o jenă, în fața unor gazde care de mai bine de trei secole se confruntă cu agresivitatea și tendințele expansioniste ale vecinului de la Răsărit, domnul general a afirmat că *"Rusia nu a atacat pe nimeni în decursul istoriei sale"*.

Este greu de crezut că dl.general Graciov este atât de ignorant în ceea ce privește istoria țării sale încât nu știe că de la Ivan al IV-lea cel Groaznic, Marele Cneaz al Moscovei care a transformat Cnezatul în Imperiu și pe sine din Cneaz în Țar, Rusia a dus o neobosită politică expansionistă, concretizată în nenumărate campanii de cuceriri și anexări de teritorii. Începând din 1552, anul anexării Hanatului Tătar al Kazanului la Marele Cnezat al Moscovei și până în 1979 când *"pașnica"* Uniune Sovietică a invadat Afganistanul, Rusia s-a lățit atât de mult încât gândul și teama te obligă să te întrebi când va veni și rândul României să fie înghițită.

Oare într-adevăr nu știe dl.general Graciov că doar în ultimele trei secole, de la Petru cel Mare încoace, Rusia și-a deplasat hotarele apusene cu peste 1000 de kilometri, iar în Răsărit și în Sud, *"țara care nu a atacat pe nimeni în cursul întregii sale istorii"*, și-a impus dominația de la Vladivostok și Sahalin în Kamceatka și Alaska, de pe Amur și Baikal la Samarkand și în Caucaz. Și oare chiar nu știe dl.general Graciov că Basarabia, pământ de totdeauna românesc, este și astăzi sub ocupația de fapt a *"pașnicului ei vecin"*.

Dacă însă declarațiile de politică externă ale reprezentanților Kremlinului, dar mai ales acțiunile rezultate din această politică sunt justificate din punctul de vedere al țelurilor urmărite de imperialismul rusesc, total nejustificată și în flagrantă contradicție cu interesele naționale ale României este atitudinea lipsită de demnitate și de fermitate a autorităților române, a căror obediență față de Moscova, precum și complicitatea în apărarea țelurilor geostrategice rusești devine act de trădare față de țară și de neamul românesc.

Ca și generalul Graciov, actualii diriguitori ai României, școliți la Moscova și suspect de atașați de alte interese decât interesele permanent românești, se sfiesc să deschidă cartea adevăratei istorii cu privire la relațiile româno-ruse. Dacă ar face-o, ar fi nevoiți să afle că prin Tratatul de la Luck, semnat în aprilie 1711 de D.Cantemir și de Petru cel Mare, țarul se obliga să respecte (și să apere!) hotarele Moldovei de la Nistru la Carpați și de la Ceremuș la Marea Neagră, obligație pe care Rusia, în nestăvilita ei poftă de a înghiți noi și noi teritorii, nu a respectat-o niciodată. Ei ignoră, ca și colegii lor de la Chișinău, împrejurările în care, în 1812, Basarabia a fost răpită și anexată, după cum se fac a nu ști nimic despre cele cinci ocupații militare rusești din secolul trecut. Iar după felul cum acționează, dovedesc că pentru dânșii pactul Molotov-Ribbentrop nici n-a existat, iar ultima ocupație militară sovietică a României dintre anii 1944-1958 nici n-a avut loc.

O cât de sumară analiză a evenimentelor de la 1859, 1877/78 și 1918, precum și a împrejurărilor care au marcat Unirea Principatelor, Independența României și Marea Unire, conduce la concluzia că marile realizări din sfera intereselor naționale românești au fost înfăptuite în momente și în circumstanțe în care Rusia a suferit înfrângeri: în 1856 în Războiul Crimeii, când avântul expansionist i-a fost temperat pentru o vreme, în 1877 când s-a găsit în dificultate politică și militară în războiul cu Turcia, sau în 1917, când revoluția bolșevică, urmată de războiul civil, a obligat-o să se concentreze asupra problemelor interne. Spre cinstea lor și spre folosul neamului, în acele vremuri, la cârma destinelor românești s-au aflat conștiințe alese, devotate până la sacrificiu cauzei naționale cărora dragostea de țară le-a luminat mințile și le-a înflăcărat spiritele. Din păcate însă, astăzi când Imperiul Ruso-Sovietic este din nou confruntat cu dificultăți, nu același lucru se poate spune despre lumina minților și curățenia morală a actualilor guvernanți de pe ambele maluri ale Prutului. Fanfaronada național-comunistă ca și diplomația recunoașterii **"celor două state independente românești"** converg în ultimă instanță spre trădarea intereselor românești și spre împingerea României în sfera de influență a Rusiei, prețul fiind sprijinul acordat actualilor guvernanți de a se menține la putere.

În Basarabia, rezultatele ultimelor alegeri parlamentare au dus la întărirea *"legitimă"* a pozițiilor forțelor antiromânești și filoruse. Prima măsură întreprinsă de Parlamentul de la Chișinău, după campania românofobă dirijată de trio-ul Mircea Snegur, Petru Lucinschi și Andrei Sangheli-agenți pe față ai Moscovei - a fost votarea aderării Basarabiei la Comunitatea Statelor Independente. Actul este menit să îndepărteze și mai mult momentul normalizării situației în spațiul românesc și să contribuie direct la restaurarea Imperiului Rusiei.

Consolidarea pe pozițiile de conducere a acelorași comuniști înrăiți în exercitarea muncii de distrugere a valorilor naționale și creștine, mascați astăzi însă sub faldurile stindardelor social-democrației, are loc în întregul spațiu românesc. Nu întâmplător procesul se petrece concomitent cu eforturile Moscovei de întărire a rolului armatelor rusești în întreaga arie a fostului Imperiu Sovietic. Diplomația rusească este astăzi mai activă și mai agresivă ca oricând. Lansarea ideii de menținere a 30 de baze militare rusești pe teritoriul statelor componente ale URSS/CSI nu este deloc întâmplătoare. Cu concursul obtuzității occidentale nu este deloc exclus ca, în cele din urmă, complicitățile să meargă până acolo încât să asistăm la transformarea "Armatei Roșii" în purtătoare de "Căști Albastre" și "Forță de Menținerea Păcii", finanțate, întreținute și operând sub flamura ONU. Triste experiențe istorice pledează pentru o astfel de posibilitate și nu este exclus ca ea să devină realitate.

*

Ratificarea Tratatului de aderare a Basarabiei la CSI ca și semnarea la Moscova la 15 aprilie de către M.Snegur a acordului privind "Sistemul unic de protecție a granițelor CSI" reprezintă, în fapt, aprobarea și consfințirea actului criminal semnat în 1939 de Molotov și Ribbentrop. Numai că, de data aceasta, includerea pământurilor românești în "Imperiul Răsăritului" se realizează cu participarea nemijlocită a vânzătorilor autohtoni de neam și țară. Complicitatea regimului de la București la recunoașterea "Independenței Republicii Moldova" își arată roadele!

Astăzi slugile Moscovei aflate printre români, atât la București cât și la Chișinău, în schimbul păstrării câștigurilor dobândite din alte trădări, își vând din nou frații și neamul cu șansele și destinul lor de libertate și unitate națională. În loc de sprijin frățesc, românii basarabeni au fost abandonați în ghearele Imperiului Rusiei, cu care se pare că a rămas să lupte doar osânditul la moarte Ilie Ilașcu...

Nicolae POP

PURIFICARE ETNICĂ, ANTISEMITISM, ETC., ETC.,

În România, se spune că mai sunt aprox.20.000 de evrei și aceștia, în majoritate, oameni în vârstă. Cei tineri au preferat fie apusul Europei, fie America, pentru a se realiza, în special pe plan material. Aceia care au avut un fond sufletesc mai deosebit s-au dus în Țara Sfântă ca să cucerească, să apere și să se sacrifice pentru pământul vechilor regi și al legendarilor patriarhi. Când după războiul de 6 zile mi-a căzut în mână o revistă unde tinerii soldați evrei erau fotografiați cum și-au dezgolit pieptul și s-au lipit, în extaz, de Zidul Plângerii, mi-am dat seama că nu mai aveam de-a face cu evreii pe care i-am cunoscut eu în copilărie și că aceștia, de astăzi, sunt demni de toată lauda și de tot respectul.

Am o mare considerație pentru poporul evreu. Istoria lor este Biblia, cartea noastră de căpătâi, prin ei am primit religia, dragostea lui Iisus, au dat lumii atâția oameni mari în cultură, literatură, artă, muzică, știință etc., prin închisorile pe unde am trecut, atât în timpul lui Antonescu cât și sub comuniști, am avut mulți prieteni evrei cu care m-am înțeles excelent. Nu pot decât să-i admir. Fac o analogie cu poporul german care și ei, la rândul lor, au dat lumii valori de necontestat, dar l-a dat și pe Hitler, cu care nu putem fi de acord. Au însă și evreii hitlerii lor, pe care nu putem să-i acceptăm sau să fim de acord cu ei. Dacă nemții și-au făcut mea culpa și de zeci de ani încă mai plătesc daune iar cei ce au colaborat cu nazismul sunt și astăzi vânați și judecați, și evreii ar trebui să-și recunoască faptele reprobabile, aceasta să nu mai constituie un tabu sub acuzația de antisemitism. E timpul să-și condamne și ei extremiștii, pe cei ce au făcut abuzuri și crime, atât în trecut cât și în timpul urgiei comuniste.

În România, problema evreiască este astăzi lipsită de obiect. Este absurd să afirmi că un număr atât de mic de indivizi dintr-un grup minoritar mai constituie o preocupare pentru cineva. Cei câțiva, pe jumătate sau pe sfert evrei, care au ajuns în vârful societății, cum ar fi Petre Roman, Aurel Dragoș Munteanu, Ștefan Cazimir, ca să nu dau decât câteva nume, sunt, în cea mai mare parte, asimilați și nu sunt nici mai buni, nici mai răi decât mulți "neaoși", români care se bat cu pumnul în piept dându-se mari "patrioți", dar care sunt gata oricând să ne vândă unor interese străine.

Totuși la noi există o problemă evreiască, dar aceasta este a unui singur om, a domnului Moses Rosen. Doar el se agită, denigrează, insultă, de parcă nu ar ști ce să mai facă să provoace o reacție antisemită. Anul trecut îl ascultam la un post de radio străin cum, cu ocazia unei vizite la Ierusalim, afirma: "În România a început holocaustul!" Enormitate inutil a mai fi comentată.

Și totuși, în România există și antisemitism, dar tot al unui singur om, al domnului C.V.Tudor, colaboraționistul comunist de rangul I, care, pentru rolul pe care l-a jucat în "epoca de aur", ar trebui să stea după gratii. Dar antisemitismul dumnealui este numai un fel de mârâială la adresa domnului Moses Rosen ca acesta, la rândul lui, să aibă ocazia să strige după ajutor în lume, că românii îi omoară pe evrei. Părerea mea personală este că domnul Moses Rosen trăiește în bună înțelegere cu domnul C.V.Tudor și că toată povestea este doar o punere în scenă.

Dumitru ONIGA

N.R. Situația pare, totuși, să fie mai gravă decât o vede domnul Oniga. O nouă lege a fost propusă parlamentului spre aprobare. E intitulată: "Repunerea în drepturi a victimelor comunismului". Nimic mai firesc am zice, dacă n-am constata că textul legii propuse pune în lumină o viziune, a autorilor, cel puțin ciudată. Iată ce se spune la articolul 5: "... nu beneficiază de dispozițiile prezentei legi cei care au fost condamnați ca făcând parte din organizații legionare sau organizații de tip fascist..." Dar intră în prevederile legii (Art.4 alin.d) "desfășurarea de activitate sionistă, sub orice formă"... Cu alte cuvinte Parlamentul român urmează să voteze o lege prin care evreii, aproape fără excepție comuniști după 23 august 1944, inclusiv cei care au creat și organizat securitatea (Teohari Georgescu - Burăth Tescovici, Dulgheru - Dulgherbert, Al.Nicolski - Boris Grümberg, Coller, Zeller etc., etc respectiv urmașii lor) sunt îndreptățiți să pretindă despăgubiri de la statul român, de la, de secole spoliatul popor român. Un evreu deci, oricât de mare comunist a fost, oricât de torționar a fost în securitate, dacă se declară sionist "sub orice formă", devine beneficiar al legii, primește despăgubiri, ca victimă a comunismului. În schimb un legionar, sau unul trecut de securitate drept legionar, chiar dacă a făcut ani de închisoare și i s-a confiscat tot ce a avut, nu primește înapoi nimic. E o dreptate de tip iudaic căci autorii legii sunt, se zice, amândoi, de origine evree. Asupra neamului românesc, îngenuncheat de suferință și de obidă, în sfidarea oricărei dreptăți, se trage cu mitraliera ca asupra credincioșilor aflați în rugăciune, la Hebron. Și autorul e același.

P.C.

Un ochi râde, altul plânge...

"FORZA ITALIA"

Alegerile politice din Italia, de la sfîrşitul lunii martie, au consfinţit aşadar noua ascensiune a dreptei italiene, prin triumful spectaculos al coaliţiei alcătuite din "Forza Italia" (formaţiunea politică a d-lui Silvio Berlusconi, înfiinţată cu nici trei luni înaintea alegerilor!), "Liga Nordică" şi "Alianţa Naţională". În aceste condiţii, magnatul Berlusconi devine omul politic numărul 1 al Italiei, în ciuda numeroaselor tertipuri ce s-au folosit pentru compromiterea sa în timpul campaniei electorale. Desigur, rămîne de văzut în ce măsură "Cavalerul" (cum este supranumit) va răspunde aşteptărilor şi cît de *dreaptă* se va dovedi pînă la capăt această "nouă dreaptă" italiană, atît de puţin asemănătoare, totuşi, cu precedentul ei mussolinian...

Ascensiunea politică rapidă a d-lui Berlusconi a surprins neplăcut cercurile stîngii, dominante încă în lumea occidentală. Pe de altă parte, deşi este limpede că nu mai avem de-a face cu un fenomen din speţa fascismului tradiţional, ci cu o nouă formă de dreaptă politică, mult mai flexibilă şi mai puţin ideologizantă, o oarecare agitaţie se simte şi dinspre cercurile evreimii internaţionale, aflate deocamdată într-un fel de pîndă vicleană.

Ne aflăm oare în pragul unui nou "miracol italian" (sintagma a fost folosită în campania electorală)? Pînă cînd se va profila un răspuns, să tragem măcar cîteva învăţăminte de pe urma "cazului Berlusconi".

În primul rînd, avem de-a face nu atît cu trimful unui partid sau al unei ideologii, cît cu acela al unei personalităţi "harismatice", impuse prin meritele proprii, iar nu prin simpla maşină propagandistică, ceea ce reprezintă o situaţie extrem de rară în politica Occidentului postbelic. Opţiunea electoratului a fost, evident, una pentru "fapte", iar nu pentru "vorbe", cum se întîmpla în mod curent: pentru italieni abilul, ambiţiosul şi încă tînărul Berlusconi reprezintă, înainte de toate, imaginea garantată a "făptuitorului": este o nevoie imperioasă de pragmatism constructiv, ca o reacţie la falimentul politicianismului discursiv şi impotent.

În al doilea rînd, se constată, o dată în plus, rolul decisiv jucat de *mass-media* în mersul politicii contemporane (*mass-media* nu neapărat într-o folosinţă primitivă şi deşănţată, cum s-a întîmplat pe la noi, ci într-o folosinţă inteligentă şi relativ discretă, menită nu a contraface prestanţe, ci a le consolida decisiv pe cele reale). Cît mai larga audienţă publică este una dintre condiţiile fundamentale ale succesului politic actual (d-l Berlusconi este, între altele, proprietarul a trei excelente posturi de televiziune: Italia 1, Rete 4 şi Canale 5).

În al treilea rînd, apare tot mai decisivă relaţia între investiţie financiară şi succes electoral. Nu te mai poţi impune în politică la modul romantic, cu vorbe mari şi cu buzunarele goale. Forţa şi independenţa financiară a omului politic înseamnă nu doar capacitate de autopropulsare, ci şi o dublă garanţie în ochii electoratului: de prosperitate şi de incoruptibilitate. Este cel mai sigur antidot pentru imaginea deja generalizată a politicianului care umblă să se căpătuiască.

În al patrulea rînd, se vede că lumea a început să se cam sature de experienţele falimentare ale stîngii, precum şi de impotenţa politică a "centriştilor". Asistăm nu doar la falimentul comunismului, al social-democraţiei sau al liberalismului clasic, dar şi la cel al democraţiei creştine (după ce au guvernat cenuşiu Italia decenii la rînd, democrat-creştinii au ieşit cel mai prost în alegerile din această primăvară; să nu uităm că acelaşi regres al democraţiei creştine se constată şi în Germania). În faţa crizei actuale - deopotrivă moral-spirituale şi social-economice - formulele politice curente în epoca postbelică se dovedesc uzate pînă la nefuncţionalitate (stîrnind mai degrabă antipatia electoratului).

Iată doar cîteva din cheile recentului succes al dreptei italiene. Venind la ale noastre, dacă în România nu se poate ieşi din cloaca politică impusă de neocomunism (tolerat şi chiar susţinut de Occident şi de marea finanţă internaţională, din prudenţă şi comoditate), faptul se datorează şi nulităţii politice a opoziţiei noastre, care nu deţine, cum uşor se poate constata, nici una din "cheile" politice evidenţiate mai sus. Toată viaţa noastră politică se sufocă într-un stîngism anacronic şi falimentar, fără vreo priză reală la masele electorale (de unde circumspecţia împinsă pînă la absenteism). Politicienii opoziţiei noastre, indiferent de firma sub care activează, n-au deloc "harismă", trăncănesc mult şi făptuiesc puţin, sînt lipsiţi de mijloace largi de publicitate, precum şi de forţă şi independenţă financiară. Nu ştim cînd şi cum se va ieşi din acest cerc vicios, dar deocamdată ar fi bine să depăşim măcar mental imobilismul şi desuetudinea în care ne-am instalat şi cu care riscăm "să ne integrăm" mai degrabă în cimitirul Europei de ieri decît în dinamica vie a Europei de mîine...

PENTRU CINE BAT CLOPOTELE, DOMNULE COPOSU ?

Acum cîţiva ani ne-am legănat şi noi în *iluzia* că d-l Corneliu Coposu ar fi personalitatea politică în jurul căreia s-ar putea închega o opoziţie românească puternică şi înţeleaptă. Admiram mai ales prestanţa morală a d-lui Coposu, omul care suferise 17 ani în temniţele comuniste, păstrîndu-şi totuşi energia de a se strădui să împlinească, în condiţii mai mult decît vitrege, "testamentul" lăsat de Iuliu Maniu. Într-o lume politică de caţavenci demagogi şi arivişti, de analfabeţi şi de mitocani, actualul lider ţărănist ni se păruse o figură seniorială...

Apoi au început, treptat, să se acumuleze *dez-iluziile*: gerontocraţia întreţinută cu obstinaţie în sînul P.N.Ţ.c.-d., favorizarea interesată a aripii trădătoare a vechiului U.D.C., deturnarea politică a A.F.D.P.R.(prin arivistul plin de tupeu Constantin Ticu Dumitrescu), cîrdăşia politică cu F.S.N.(în urma unor sugestii venite din afara ţării), erorile şi naivităţile propagandei electorale, propulsarea cu efecte dezastruoase a d-lui Emil Constantinescu în fruntea C.D., curtea îngreţoşătoare făcută şef-rabinului şi cercurilor iudeo-masonice în genere, numeroasele calomnii la adresa naţionalismului creştin şi mai ales la adresa legionarilor, în perfect "consens" cu puterea neocomunistă (uitînd că legionarii aceştia, buni-răi, l-au ajutat să supravieţuiască închisorilor comuniste!) ş.a.m.d. După mai bine de 4 ani, d-l Coposu rămîne un personaj impopular în rîndul *masselor* electorale, incapabil, în ciuda experienţei sale politice, să ia pulsul *noilor* realităţi, cramponat într-un "ţărănism" anacronic (pe care zadarnic a încercat să-l reîmprospăteze prin anexarea la o internaţională democrat-creştină falimentară), tot mai dispus la tatonări şi compromisuri bătrîneşti, ceea ce a şi dus la două înfrîngeri zdrobitoare în alegeri (primăvara '90 şi toamna '92) şi la blocajul politic al opoziţiei, care continuă să nu aibă alt rol major decît pe acela de "paravan democratic" al actualei dictaturi cotrocenisto-fedeseniste.

Desigur, d-l Coposu (ca şi opoziţia noastră în genere) nu este doar victima propriilor neputinţe, ci şi a manevrelor abjecte ale taberei securisto-comuniste, precum şi a ignoranţei şi imaturităţii electoratului român. Domnia-sa este responsabil însă de a fi subestimat forţa malefică a adversarilor de a nu fi găsit (sau de a nu fi acceptat) un mod mai eficient de contracarare a acestora. Cînd tot ce ai întreprins vreme de 4 ani s-a soldat cu un *fiasco* aproape total, atunci, dacă eşti lucid şi cinstit, ieşi din arenă şi nu mai delapidezi nădejdile publice. D-l Coposu însă, deşi se laudă că nu aspiră la demnităţi, refuză îndărătnic să se dea la o parte, continuînd, pe fondul antipatiei populare, acelaşi joc falimentar, pe care mulţi i-l înghit din disperare ("Dacă nici Coposu, atunci cine?")...

Din nefericire, odată cu trecerea anilor, domnia-sa nu numai că devine din ce în ce mai ineficient politic, dar riscă să devină şi ridicol. Ba mai mult: anumite acte sau declaraţii publice din ultima vreme îi strică serios şi imaginea morală şi seniorială, pe care mulţi am fi preferat să i-o păstrăm. Probabil că dacă s-ar fi retras acum doi ani din viaţa politică, în urma domniei-sale ar fi rămas, cu toate insuccesele acumulate, un anume "mit"; continuînd însă să ne inoportuneze aşteptările, d-l Coposu lucrează la distrugerea propriului "mit", înecat tot mai mult în umorile senectuţii!

Un exemplu trist al acestei stări de lucruri este şi interviul acordat nu demult unei tinere ziariste de la "România liberă", pe nume Roxana Badralexi (a se vedea Numărul din 26 martie 1994, p.11), unde d-l Coposu s-a lăsat convins "să ne vorbească despre el însuşi".

Ne obişnuisem să-l considerăm pe d-l Coposu un caz de *longevitate*; iată însă că dăm, ascultîndu-i confesiunile, peste unul de... *precocitate*, atît intelectuală (aici concurîndu-l pe Nicolae Iorga), cît şi politică (în această din urmă latură concurîndu-l pe... Marele Împuşcat, care şi acela îşi începuse "activitatea revoluţionară" la 15 ani!). Spre a-i domoli pornirile nărăvaşe (se deda, în felul Domnului Goe, la multe "drăcii"), familia îl trimite la şcoală încă de la 4 ani, astfel că la 16 era deja student, iar la 21 îşi dădea doctoratul. Performanţa uimitoare a d-lui Coposu rămîne însă aceea de a fi devenit încă de la 16 (şaisprezece) ani şeful de cabinet al lui Iuliu Maniu! Dăduse oare încă de pe atunci "naţional-ţărănismul" în mintea copiilor?! Confesiunea aceasta ridică semne de întrebare asupra lui Iuliu Maniu însuşi; noi, din respect pentru memoria acestuia, refuzăm să dăm crezare laudelor d-lui Coposu... Dar şi dacă lucrurile au stat într-adevăr astfel, atunci d-l Coposu, deşi mărturiseşte că a încercat şi mai încearcă încă să-l imite pe Iuliu Maniu, n-a manifestat deloc aceeaşi deschidere spre tineret... O fi şi pentru că nu va fi găsit o reeditare a domniei-sale în vreun exemplar al noii generaţii, căci dacă, după cum ne asigură d-l Coposu, oameni ca Iuliu Maniu se nasc doar "o dată la o jumătate de mileniu", este de presupus că şi tineri de precocitatea şefului său de cabinet se ivesc la fel de rar... (Să amintim, în treacăt, că d-l Coposu are şi virtuţi profetice; de cîţiva ani se laudă întruna - o face şi-n recentul interviu - că domnia-sa a prevăzut în mod public prăbuşirea comunismului încă din... 1940!).

"Fericirea" politico-sportivă a d-lui Coposu a fost curmată în 1947 de către comunişti (despre cum salutaseră ţărăniştii Armata Roşie "eliberatoare", în presă şi prin viu grai, nu se suflă un cuvinţel!). Chiar dumnealui înţelege să-şi măsoare suferinţele în kilograme: cînd a intrat în puşcărie avea 114, iar acolo a scăzut pînă la 51... Departe de noi intenţia de a trata cu impietate 17 ani de suferinţă (dintre care 8 petrecuţi la izolare); totuşi nu ne putem împiedica să ne întrebăm cu ce mijloace o fi reuşit "să scrie" acolo, cum se laudă astăzi, "vreo zece mii de poezii... şi-o constituţie"!!! Una din două: ori d-l Coposu a vrut să spună că "a scris" sau a creat mental zece mii de *versuri* (ceea ce ar fi ceva mai plauzibil), ori domnia-sa este adevăratul autor al *tuturor* poeziilor provenite din închisori!

Abătîndu-l de la lirism, ziarista se pomeneşte întrebîndu-l: "Domnule Coposu, de ce n-aţi devenit legionar?". D.l Coposu răspunde: "Eu n-am putut avea niciodată resentimente faţă de alţi oameni pentru că erau unguri sau evrei. Am avut prieteni legionari. Dar am considerat întotdeauna misticismul şi naţionalismul lor cam infantil... Şi printre legionari au fost şi paranoici şi oameni cinstiţi, dar mie îmi păreau caraghioase manifestările lor". Desigur, d-l Coposu e liber să aibă orice părere; numai că astfel de aprecieri, pe cît de grave, pe atît de veninoase, aruncă din nou, indirect, o umbră asupra lui Iuliu Maniu, care, uitînd să-şi consulte imberbul şef de cabinet, s-a apucat în '37 să facă pact electoral cu "misticii", "infantilii", "paranoicii" şi "caraghioşii" (ba chiar, mai tîrziu, să-l laude pe Codreanu prin închisori)!

D-l Coposu îşi aminteşte vag şi de "generaţia *Crinului Alb*", rostind nume care n-au vreo legătură directă cu respectivul *Manifest* (semnat de Petre Marcu Balş, Sorin Pavel şi Ion Nestor). Rezultă, oricum, că în România interbelică au existat *două* generaţii tinere paralele; cea rezonabilă a d-lui Coposu şi cea descreierată a lui M.Eliade!

Calomniile înveninate ale d-lui Coposu la adresa legionarilor nu constituie o noutate. De data aceasta a ţinut însă să se refere şi la "fetele" din Mişcare (o parte dintre acestea încă în viaţă şi chiar cu mai mulţi ani de puşcărie la activ decît d-l Coposu): "Erau şi multe fete în Mişcare. *Toate* (subl.n.), urîte şi pline de complexe, ajungeau într-un loc unde li se dădea şi lor importanţă"... Cît necavalerism din partea unui pretins senior! Chiar dacă pe vremea aceea "frumuseţea" şi "lipsa de complexe" ar fi fost un monopol ţărănist, indelicateţea tot n-ar fi scuzabilă! D-l Coposu ţine însă cu tot dinadinsul s-o transforme în abjecţie, afirmînd că "şi la comunişti era la fel"... Deci ce mi-e Ana Pauker, ce mi-e Marieta Nicoară! "Bolşevicele noastre", cum ar spune d-l Al.George! Curat ţărănism!

Şi cînd te gîndeşti că acesta este omul care-i poate crea "frumoasei" şi "necomplexatei" Roxana Badralexi impresia ingenuă a unui "politician care nu minte"! În faţa acestui gen de "splendoare" ne cuprinde ruşinea de a-i fi contemporani...

V.A.M.

EDITURA "PUNCTE CARDINALE"
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr.4072996517509

Colegiul redacţional: Gabriel CONSTANTINESCU, redactor-şef;
Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU,
Constantin IORGULESCU, Marcel PETRIŞOR
Ioan NISTOR
secretar de redacţie
2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii nr.109
telefon 069/422536

Tehnoredactare computerizată
"PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L
Printing Company